

ματίσαι, τιμήματος, μετὰ ἀγαθῆς πίστεως ἠγόρασε τοῦτο· πανταχοῦ γὰρ ὁ ἐνταλθεὶς ὀφείλει τῷ ἐντεταμένῳ τὴν ἀγαθὴν πίστιν φυλάξαι.

δ'. Γαι. ^{e)} Εἰ δὲ εἶπον, πενήκοντα νομισμάτων, καὶ ἀγοράσεις πλείονος, ἐπὶ μόνοις τοῖς πενήκοντα ἔχεις κατ' ἐμοῦ ^{f)}.

ἐπὶ μόνοις τοῖς πενήκοντα] Τοῦτο πρὸς τὴν γνώμην τῶν εἰρηκότων, οἳ ὁ ἐνταλθεὶς ὁ νομισμασιν ἀγοράσαι πρᾶγμα καὶ πλείονος αὐτοῦ ἀγοράσας κἂν ἐτοιμῶς ἔχει παραχωρησαὶ τὸ περιττόν, ἔρρωται ἢ μανδάτι· εἰ δὲ μὴ θέλει παραχωρησαὶ, οὐκ ἔρρωται. τοῦτο δὲ, ὡς εἶπον, ὁ λογισμὸς ἐστὶ τῆς γνώμης τῶν εἰρηκότων, μὴ δύνασθαι αὐτὸν τὴν μανδάτι κατὰ τοῦ ἐντεταμένου κινεῖν, κἂν ἐτοιμῶς ἔχει παραχωρησαὶ τὸ περιττόν. ἀνάγνωθι τὰ ἐφεξῆς.

* Ἴδου ἐνταῦθα σημειώσαι, ὅτι πλείονος τῆς ἐνταλθείσης αὐτῷ ποσότητος ἀγοράσας τὸ πρᾶγμα δύναται τὴν μανδάτι κινεῖν, τὸ περιττόν παραχωρῶν τοῦ τιμήματος. μὴ ἐκ τούτου δὲ νομίσας, ὅτι τῆς προαιρέσεως ἤρηται τοῦ ἐνταλθέντος κινήσει τὴν μανδάτι, ἢ τουναντίον· ἐάν γὰρ μὴ ἀνίσχηται, τῆς ἐνταλθείσης αὐτῷ ποσότητος δοῦναι τὸ πρᾶγμα, τότε αὐτὸς μὲν ἐνάγεται τῇ μανδάτι, δηλονότι εἰς τὸ διαφερόν, εἰ μὴ πληρώσει τὴν μανδάτι· οὐ δύναται δὲ τὴν μανδάτι κινεῖν, ὡς παρεξέλιθόν τοῦ μανδάτου τὸν ὄρον. ὅταν γὰρ ὁ ἐνταλθεὶς παρεξέλιθῃ τοῦ μανδάτου τὸν ὄρον, ἔξ ἑνὸς πλευροῦ δίδεται ἢ μανδάτι καὶ αὐτὸς μὲν ἐνάγεται, οὐ κινεῖται δὲ κατὰ τοῦ ἐντεταμένου. καὶ τοῦτο φησὶν ὁ Γάϊος ἐν τῷ μ.α. διγ. τοῦ παρόντος τι. συνάδει δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ ὅπερ ὁ Νερατίος ἐν τῷ λ.ε. φησιν.

* Τὸν παλαιὸν σημειώσαι λέγοντα, οἳ, ἤνικα μὴ φυλάξῃ τὴν ἐντολήν ὁ ἐνταλθεὶς, ἢ μανδάτι ἐξ ἑνὸς πλευροῦ ἦτοι τοῦ ἐντεταμένου κινεῖται. καὶ ζῆται κεφ. μ.α.

ε'. Παῦλ. Τοὺς ὄρους τῆς ἐντολῆς ἦτοι προτροπῆς δεῖ φυλάττειν ἐπιμελῶς· ὁ γὰρ μὴ πληρώσας ἐνέχεται.

ὁ γὰρ μὴ πληρώσας ἐνέχεται] Τοῦ Ἐναντιοφ. Εἴ γε διαφέρει τῷ ἐντεταμένῳ, ὡς διγ. ἢ. ἀνάγνωθι τὸ μ.α. καὶ τὸ μ.ς.

Ἐάν γὰρ ^{g)} ἐντελλωμαί σοι, ἀγοράσαι μοι τὸν Πέτρον οἶκον ἑκατὸν νομισμάτων, καὶ ἀγοράσας ἄλλον τῶν ἑκατὸν ἢ καὶ ἦττον, καίτοι ^{h)} πλείονος ἄξιον ὄντα, οὐκ ἐπλήρωσας τὴν ἐντολήν.

οὐκ ἐπλήρωσας τὴν ἐντολήν] Διὸ οὐδὲ ἀναγκάζεται αὐτὸν καταδέξασθαι ὁ ἐντεταμένος. ἐνταῦθα οὖν ὁ ἐνταλθεὶς οὐδὲ βελτίονα δύναται ποιῆσαι τοῦ ἐντεταμένου τὴν αἴρεσιν, καθὸ ἔτερον, καὶ οὐχ ὄν ἐνετάθη, ἠγόρασεν.

Ἐντεῦθεν σημειώσαι, ὅτι ὁ ἐνταλθεὶς ἀγοράσαι ὄντιον πρᾶγμα ἐπὶ δήλῳ τιμήματι, καταλιμπάνων τὸ περιττόν, οὐ κατέβαλεν οἰκοθεν τιμήματος, κινεῖ τὴν κοιτραρίαν μανδάτι ἐνδυνάμωσ καὶ καταναγκάζει τὸν ἐντεταμένον δοῦναι αὐτῷ τὸ ποσό, ὅπερ ἐκεῖνος ὤρισεν. εἰ μένοι μὴ ἀγοράσει τὸ πρᾶγμα, ὁ ἐνταλθεὶς, ἀλλ' ἔτερον, κἂν κρείττον ἐστὶν τὸ παρ' αὐτοῦ ἐξωρηθὲν καὶ τίμημα κατεβλήθη ἔλαττον, οὐ δύναται τὸν ἐντεταμένον ἄκοντα παρασκευάσαι τοῦτο λαβεῖν, διὰ τοῦτο, ὅτι, ὅτε ἔτερον παρὰ τὸ ἐνταλθέν ἐξωρησεται, εὐρίσκειται ἀγοράζων, ὁ οὐκ ἐνετάθη καὶ ἐφ' ᾧ οὐ συνήρουν ὁ ἐντεταμένος· καὶ οὐκ ἐκχωρεῖ, τίποτε αἰσθῆναι κατὰ τοῦ μὴ συναιεσάτος, ἢ καταναγκάζεσθαι, πισθῆναι τὸ ἐφ' ᾧ μὴ ἠρέθη ἢ ἔσχε διάθεσιν. τὰ γὰρ συναλλάγματα ἐκ τῶν διαθέσεων, ὡς ἐμάθομεν, κανονίζονται· καὶ ἀνευ διαθέσεως οὐκ ἐστὶν δυνατόν, συνίστασθαι συναλλάγμα· μήτηρ γὰρ ἐστὶν τῶν συναλλαγμάτων ἢ διαθέσεις. ὅτε τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἀγορασθῆ καὶ καταβληθῆ τίμημα πλέον, καὶ ὁ δοῦς τοῦτο καταλιμπάνει τὸ περιττόν, καλῶς λέγομεν, ἰσχυρῶς αὐτὸν κινεῖν, διότι εὐρηται καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἀγορασθῆν, ὅπερ ἠθέλει ὁ ἐντεταμένος, καὶ τὸ αὐτὸ ποσὸν καταβληθῆν, καὶ πάντα τὰ, ἐφ' οἷς συνήρουν

fide hanc emit: ubique enim mandatarius mandanti bonam fidem servare debet.

IV. Gaius. Quodsi mandavi, ut quinquaginta L. 4. nummis emerēs, tuque pluris emisti, quinquaginta D. XVII. 1. tantum nomine ¹⁾ adversus me habes actionem.

1) quinquaginta tantum nomine] Hoc ita secundum sententiam eorum, qui dixerunt, si is, cui mandatum erat, ut centum rem emeret, pluris eam emerit et quod amplius est, remittere velit, valere mandati actionem: si vero remittere nolit, non obtinere. Hoc, uti dixi, ratio sententiae est eorum, qui eum mandati adversus mandantem agere non posse dixerunt, licet, quod amplius est, remittere velit. Lege ea, quae sequuntur.

Videsis hoc loco, et nota, eum, qui pluris rem emerit, quam ei mandatum est, mandati agere posse, si id, quod amplius est in pretio, remittat. Ne vero exinde existimes, ab arbitrio mandatarii pendere, ut agat mandati, vel vice versa: nam si pro pretio statuto rem dare nolit, cum ipso quidem mandati agitur, scilicet eius, quod interest, nomine, quod mandatum non impleverit: non potest autem ipse mandati agere, utpote qui mandati fines excessit. Nam si mandatarius fines mandati excessit, ex una parte mandati actio datur, et ipse quidem convenitur, cum mandante vero non agitur. Et hoc ait Gaius dig. 41. huius tit. His, quae dicta sunt, consentaneum est et quod Neratius dig. 35. ait.

Nota, Antiquum dicere, si mandatarius mandatum non custodierit, mandati ex una parte, id est, mandantis agi. Et quaere cap. 41.

V. Paul. Fines mandati diligenter custodiendi L. 5. pr. sunt: qui enim non explevit, tenetur ¹⁾. §. 1. D. cod.

1) qui enim non explevit, tenetur] Enantiophanis. Si quidem mandantis intersit, ut dig. 8. Lege dig. 41. et 46.

Nam si mandavero tibi, ut Petri domum centum L. 5. §. 2. emerēs, tuque aliam centum emeris, aut etiam minoris, licet maiori pretio dignam, non implevisti mandatum ²⁾. D. cod.

2) non implevisti mandatum] Quare nec accipere illam mandans tenetur. Hoc casu igitur mandatarius nec meliorem mandantis conditionem facere potest, quia aliam domum, quam mandatum ei erat, emit.

Inde nota, eum, cui mandatum est, ut rem certam certo pretio emeret, superfluum pretii, quod solvit, remittentem, contraria mandati cum effectu agere et mandantem compellere, ut ipsi pretium solvat, quod ille definivit. Si tamen rem non emerit, quam emere mandatum erat, sed aliam, licet res ab eo emta melior sit et pretium minus solutum sit, tamen efficere non potest, ut mandans invitatus eam accipiat, ideo, quod rem emit, quam emere mandatum non erat, et in quam mandans non consenserat: nec fieri potest, ut actio adversus non consentientem nascatur, aut ut is cogatur acquirere, quod noluit et cuius acquirendi consilium non habuit. Nam contractus ex voluntate, ut didicisti, definiuntur: et sine consensu contractus constitui nequit: voluntas enim mater contractus est. Cum eadem res emitur et maius pretium solvitur, et qui pretium dedit, id, quod excedit, remittit, recte dicimus, cum effectu eum agere, ideo, quod eadem res emta est, quam emi mandans voluit, et idem pretium solutum, et omnia, in quae utraque pars paciscens consensit, facta sunt. Eandem ob causam

e) Nomen ICti habet Cod. Coisl. Deest apud Fabr. Ceterum Fabr. cap. 4. inchoat a verbis ἐπὶ μόνοις τοῖς πενήκοντα, ita ut praecedentia ad cap. 3. pertineant. f) Deest ἀγορήν. g) γὰρ Cod. Coisl. Deest apud Fabr. h) Fabr. add. εἰ καί, quod deest in Cod. Coisl.

καὶ ἄμφω οἱ συναλλάξαντες, γενόμενα. διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ ὅτι ἐτέρω προσώπῳ πωλήσει ὁ ἐνταλθεὶς παρὰ τὸ ὄρισθῆναι πρὸς ἄλλον, οὐκ ἔρρωται ἢ πρῶσις. καὶ ἀνάγνωθι βιβ. ιθ'. τιτ. α'. κεφ. ξγ'. ὅ φησιν· ἐὰν ἐλευθέρῳ ἢ δούλῳ μου ἐπιτρέψω πωλῆσαι σοί, ὁ δὲ πωλήσῃ ἐτέρῳ, οὐκ ἔρρωται.

L. 5. §. 3. Eὶ δὲ ἰ) καὶ ἐντελλομαι^κ) σοι, ἀγρὸν πωλῆσαι D. XVII. 1. ἑκατὸν νομισμάτων, καὶ πωλήσῃς ἐννεήκοντα, οὐκ ἔχει κατ' ἐμοῦ χώραν ἢ παραγραφὴν, εἰ μὴ λάβω τὰ λοιπὰ δέκα νομίσματα.

οὐκ ἔχει — χώραν ἢ παραγραφὴν] † Ἀμέλει κινουντός μου τὴν ἐν ἡμέμιν κατὰ τὸν ἄγρον ἡγορακίτος, οὐκ ἀντιτεθῆσεται^λ) παραγραφὴν, ἀλλ' εἰ μὴ κατὰ μανδάτον ἐμὸν ἐπράσῃ. [Sch. f. II. 173.]

* Δηλονότι παρὰ τοῦ ἡγορακίτος, κινουντός μου κατ' αὐτοῦ τὴν ἐν ἡμέμιν. ἐνταῦθα δὲ θεματίζει, πῶς ὁ ἐνταλθεὶς δύναται χεῖρον ποιῆσαι τοῦ ἐντελλομένου τὴν αἴρεσιν.

εἰ μὴ λάβω] † Εἰ γὰρ δοθῇ μοι τὰ λείποντα, τότε χώραν ἔχει ἢ παραγραφὴν. εἰ δὲ δοθῇ τι παρὰ τοῦ ἐντελλομένου τῷ ἐνταλθέντι, κακῶς διοικήσαντι ἐνάγει αὐτῷ ὁ ἐντελλομένος, ἢ ὁ ἐνταλθεὶς πλείονα δαπανήσας ἐνάγει κατὰ τοῦ ἐντελλομένου. ζῆτει βιβ. ιθ'. τιτ. α'. κεφ. α. θέμα β. καὶ ἀπὸ τούτου κακῶς ἐρμηνεύον. εἰ δὲ ἐγὼ μὲν ἐτέρῳ ἐντελλομαι πωλῆσαι, οὐ δὲ πωλήσῃς ἐτέρῳ ἀδιαστίτως, οὐκ ἔρρωται ἢ πρῶσις, ὡς βιβ. ιθ'. τιτ. α'. κεφ. ξγ'. [Sch. g. II. 173.]

L. 5. §. 4. Κἂν δοῦλος ᾦν ὁ οὕτως παρὰ τοῦ δεσπότου D. eod. κελευθεὶς πωλῆσαι^μ).

κἂν δοῦλος ᾦν] † Εἰ δὲ καὶ τῷ ἐμῷ οἰκέτῃ κελύσω ὁ νομισμάτων ἐμὸν πρῶγμα διαπωλῆσαι, ἐλάττονος δὲ τούτου πωλήσῃ τιμήματος, ὁμοίως κινουντί μοι τὴν ἐν ἡμέμιν οὐκ ἀντιτεθῆσεται^μ) παραγραφὴν, ἐν ᾧ μὴ τὸ ἐλλείπον ἀναπληροῦται. [Sch. h. II. 173.]

L. 5. §. 5. Κρείττονα δὲ ποιεῖ τὴν αἴρεσιν τοῦ ἐντελλομένου, D. eod. ὡς ὅταν ἐπιτραπέις ἀγοράσαι πρῶγμα δέκα νομισμάτων, ἀγοράσῃ ὀκτώ· ἢ τῶν δέκα μὲν, λάβῃ δὲ τι καὶ ἕτερον εἰς προσθήκην^ο).

κρείττονα δὲ ποιεῖ] Τοῦ Ἐναντιοφανοῦς. Περὶ ἧς διαλαμβάνει βιβ. κα. τιτ. γγ'. ἀνάγνωθι τοῦ αὐτοῦ τιτ. διγ. α. θεμ. β. καὶ βιβ. ιβ'. τιτ. α'. διγ. ξγ'. κατὰ τὸ παρὸν διαστίζει τὸ εἰρημένον βιβ. κα. τιτ. α'. διγ. α. ἐκεῖ γὰρ ἀπροσδιορίστως φησὶν, ἥτερος ἐάν, οὐπερ ἐντελλομένην, πρῶγμα πρῶτῃ μου, οὐ δοκεῖ πεπραῖσθαι καὶ οὐκ ἀντίκειται μοι παραγραφὴ ἀπαιτοῦντι αὐτό.

L. 6. pr. ζ'. Οὐλπ. Εἰ καὶ παρεντεθῇ ἀντίδωρον, χώρα τῆ D. eod. περὶ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς.

εἰ καὶ παρεντεθῇ ἀντίδωρον] Ἐντελλομένην μοι τὰ ἐμὰ διοικήσαι πράγματα ἢ ἕτερόν τι πρῶγμα. διδοῦναι μοι ἢ μανδάτι, καὶ εἰ τι προσήγαγον σοι τίμημα καὶ τὸν σὸν ἀμειβομένος κἄματον.

Εἰ ὡς ἐπ' ἀντιδώρῳ λάβῃ τι ὁ ἐνταλθεὶς, μένει ἢ μανδάτι.

Στεφ. Ἴδου ἐνταῦθα σημειῶσαι, ὅτι κἂν ἀντιδώρησμαι τῷ ἐνταλθέντι, οὐκ ἐμποδίζεται τὸ μανδάτον.

Τοῦ Ἄων. Ἀνάγνωθι περὶ τῶν ὄνορατων διγ. ζ. καὶ τὸ τέλος τοῦ α'. διγ. καὶ διγ. νς. θέμα προτελευτ.

† Εἰ ἐντελλομαι σοι, τὰ ἐμὰ διοικήσαι πράγματα, ἐγὼ δὲ τὸν σὸν ἀμειβομένος κἄματον παρέσχον σοί τι, ἀμῶς μοι ἢ ἐντολῆς^ν) καὶ οὐχὶ νεγοτιόρουμ γεστόρουμ ἢ τοι ἢ κινουμένη ἀγωγῆ περὶ διοικήσεως πραγμάτων· οὐδὲ γὰρ διὰ τοῦτο γέγονας ἔνοχος, ἐπειδὴ διώκησας τὰ ἐμὰ πράγματα, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μανδάτον ὑπέδεξο· εἰ γὰρ καὶ μὴ διώκησας, ὡς ὑποδεξάμενος κατέχῃ. [Sch. i. II. 173.]

L. 6. §. 1. Ὁ ἐνταλθεὶς διοικήσαι τῆ περὶ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆ D. eod.

ἰ) δὲ Cod. Coisl. Deest apud Fabr. κ) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐντελλομαι. λ) Sic legendum pro ἀντιθήσεται, quod habet Fabr. μ) Sic Cod. Coisl. Fabr. πωλῆσαι κελευθεὶς. ν) Hoc alterum μοι supervacaneum est. ο) Sic Cod. Coisl. Fabr. ἐν προσθήκῃ. ρ) Fabr. ἐντολή. Pro οὐχὶ fortasse legendum οὐχ ἢ.

etiam cum alii personae, quam ei, quae definita erat, mandatarius vendiderit, venditio non valet. Et lege lib. 19. tit. 1. cap. 63. quo dicitur: Si libero vel servo meo mandavero, ut venderet tibi, ille autem alii vendiderit, non valet venditio.

Sed et si mandavero tibi, ut fundum meum centum aureis venderes, tuque cum nonaginta vendideris, exceptio adversus me locum non habet³⁾, nisi et reliquos decem aureos accepero⁴⁾.

3) exceptio — locum non habet] Certo si agam in rem adversus fundi emptorem, non obicitur exceptio: si non mandato tuo fundus emptus est.

Scilicet ab emptore, si adversus eum in rem agam. Hoc loco autem proponit, quomodo mandatarius deteriorum mandantis conditionem facere possit.

4) nisi — accepero] Nam si reliquum mihi praestetur, tunc locum habet exceptio. Si quid autem a mandante mandatario datum sit, mandans adversus eum, si male administrarit, agit, vel mandatarius, si plus impenderit, adversus mandantem agit. Quaere lib. 19. tit. 1. cap. 1. them. 2. et ab eo huius capituli interpretationem pete. Si vero mandavero, ut alii venderes, tu autem alteri indistincte vendideris, venditio non valet, ut lib. 19. tit. 1. cap. 63.

Licet servus esset⁵⁾, qui a domino iussus erat vendere.

5) licet servus esset] Sed et si servo meo praecepero, ut rem meam centum aureis venderet, ille autem minoris vendiderit, similiter mihi in rem agentis non opponitur exceptio, nisi reliquum exsolvatur.

Meliorem autem facit⁶⁾ mandantis conditionem, veluti cum rogatus, rem decem aureis emere, octo emit: aut decem quidem, sed aliud quid accessionis loco accipit.

6) meliorem autem facit] Enantiophanis. De qua disserit lib. 21. tit. 23. Lege eiusdem tituli dig. 1. them. 2. et lib. 12. tit. 1. dig. 63. Secundum hoc caput distinguit, quod lib. 21. tit. 1. dig. 1. dicitur. Nam ibi indistincte dicitur, si res mea minore pretio, quam mandaveram, vendita fuerit, non videri eam venditam esse, nec mihi rem vindicanti exceptionem obstare.

VI. Ulpian. Et si remuneratio interveniat¹⁾, locus est mandati actioni.

1) et si remuneratio interveniat] Mandavi tibi, ut negotia mea gereres, aut aliud quid faceres. Mandati actio mihi datur, etiamsi honorarium tibi praestiterim, operae tuae remunerandae gratia.

Si remunerandi gratia mandatarius aliquid accepit, manet mandati actio.

Stephani. Nota hoc loco, etiam si mandatarius remuneratus sim, non impediri mandatum.

Anonymi. Lege de honorariis dig. 7. et finem dig. 1. et dig. 56. them. penult.

Si mandavi tibi, ut negotia mea gereres, ego autem laboris tui remunerandi gratia aliquid tibi praestiti, mandati, non negotiorum gestorum actio mihi competit: neque enim ideo obligatus es, quod negotia mea gessisti, sed quia mandatum suscepisti: nam et si non gessisses, quia suscepisti, teneris.

Is, cui mandatum est²⁾, ut negotia administra-

ἐνέχεται, καὶ οὐ τῇ περὶ διοικήσεως πραγμάτων· καὶ μὴ χειρίσας γὰρ⁹⁾ ἐνέχεται.

ὁ ἐνταλθεὶς διοικῆσαι] Τῶν ἐμῶν πραγμάτων ἐντεταλμένη σοι τὴν διοίκησιν· ἐνοχὸς ἔσῃ μοι τῇ μανδίᾳ, οὐ τῇ νεγοτιόρῳ· οὐδὲ γὰρ διὰ τοῦτο γεγονός ἐνοχὸς, ἐπειδὴ διοικήσας τὰ ἐμὰ πράγματα, ἀλλὰ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ τὸ μανδύτον ὑπεδέξω.

Κυρῖλλ. Ὁ ἐνταλθεὶς διοικῆσαι μανδίᾳ κατέχεται.

τῇ περὶ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς ἐνέχεται] * Σημειώσαι, ὅτι ἀπὸ τοῦ προτερουνοτος συναλλάγματος κανονίζεται ἡ ἀγωγή, ὅτε πολλὰ εἰσι συναλλάγματα. καὶ ζῆται βιβ. ιγ. τιτ. β. κεφ. β. θεμ. ε. καὶ τοῦτου τοῦ βιβ. κεφ. η. καὶ βιβ. η. τιτ. β. κεφ. μβ. θεμ. δ.

† Ἐνταῦθα οὕτως, ὅτι κυρίως τῇ μανδίᾳ ἐνέχεται, καὶ τῇ διοικήσῃ, καὶ μὴ διοικήσῃ. πλὴν εἰ μὲν διοικήσῃ, ἀμφοτέρως ὑποκείται ταῖς ἀγωγαῖς· εἰ δὲ μὴ διοικήσῃ, μόνῃ τῇ μανδίᾳ. τῷ γὰρ ἀναμφιβόλῳ ὁ Οὐλπιανὸς ἐχρησάτο τῇ μανδίᾳ. ἢ ἐξ ἀπατος, καὶ οὐ διοικήσῃ ὁ ἐνταλθεὶς, ἀρμόζει ἡ μανδύτου. οὕτως εἰπέ, ἵνα μὴ ἐναντιωθῇ τῷ ε. κεφ. τοῦ β. τιτ. τοῦ γα. βιβ. [Sch. k. II. 173.]

οὐ τῇ περὶ διοικήσεως πραγμάτων] Τοῦ Ἐναντιοφ. Ἀναγνώθι βιβ. μδ. τιτ. β. διγ. ε. ἐν ᾧ τὸν ἐνταλθέντα οἶδας ἐναγόμενον τῇ μανδίᾳ καὶ τῇ νεγοτιόρῳ γεστόρου.

καὶ μὴ χειρίσας γὰρ ἐνέχεται] Στεφ. Τότε δὲ μὴ διοικήσας ἐνέχεται, ὅταν βλαβῇ ὁ ἐντεταλμένος ἐκ τοῦ μὴ διοικήσας τὸν ἐνταλθέντα· εἰ γὰρ μηδεμίαν ὑπέστη ἐντεῦθεν βλάβην, οὐ κατέχεται ὁ ἐνταλθεὶς, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ η. διγ. τοῦτου τοῦ τίτλου φησὶν.

Ἐὰν ἀνάσχωμαί σε ὑπὲρ ἐμοῦ ἐγγνησασθαι ἢ ἄλλως παρεμβάλλειν, ἐνέχομαι τῇ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆς ζῆτιν χώρα, ἑσάκις τις παρεμβάλλῃ⁹⁹⁾ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἄκοντος, ὃ μὴ προθύμῳ λογισμῷ δωροῦμενος, μήτε πραγμάτων αὐτοῦ διοικήσιν⁵⁾ πράττειν.

ἐὰν ἀνάσχωμαι] Ἐνοχλούμενόν με παρά τινος ἢ καὶ δανειζόμενον παρῶν ἐγγνησάτο Τίτιος ἀνεχόμενον καὶ ἐπὶ τῷ γιρομένῳ σιωπῶντα. κατέχομαι τῇ μανδίᾳ. εἰ δὲ καὶ ἄκοντά με ἐγγνησάτο ἢ δονάνδι ἀνίμο, ἢ ἀπόντος τὴν ἐγγνῆν ὑπέστηλθε τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ, ἐπὶ μὲν τῶν δύο σιδεμίαν ἀγωγῆν ἔξει καὶ ἐμοῦ· ἐπὶ δὲ τοῦ τελευταίου τὴν νεγοτιόρῳ γεστόρου.

* Ζῆται βιβ. ιζ. τιτ. β. κεφ. ιζ. θεμ. παρατελευτ. ὡς ὅταν διαμαρτυρηθῆ τις, μὴ δανείσῃ τῷ ἀσπιτοτοροῦ αὐτοῦ οἰκῆν, ὅτι εἰ μὴ αὐξήθῃ ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος αὐτοῦ τὸ πεκοῦλιον... ἢ ἐνοχὸς ἔστιν. ὁ δὲ ἀνάγκῃ διοικήσας ἢ ὑπονοίᾳ ἀνάγκης ἐνοχὸς ἔστιν τῇ νεγοτιόρῳ γεστόρου, ὡς βιβ. ιζ. τιτ. α. κεφ. δ. ζῆται καὶ βιβ. β. τιτ. γ. κεφ. ζ. λέγον· ὁ μὴ καλύων τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγνωμένον καὶ ὁ δεκτὸν ἠγούμενος ἐνέχεται τῇ μανδίᾳ. ζῆται καὶ βιβ. ζ. τιτ. ε. κεφ. νς. καὶ ὁ μὴ ὢν ἐντολεύς ἐὰν κινήσῃ ἀγωγῆν καὶ ἀποδέξῃται ὁ δεσπότης, ἀνωθεν δοκεῖ κατενεχθῆναι εἰς δίκην τὸ πρᾶγμα. ἢ συναδέι τὸ κς. κεφ. θεμ. α. τοῦ β. τιτ. τοῦ η. βιβ. καὶ τὸ ζς. ὁ ἐρωτώμενος ἐπὶ δικαστηρίῳ, εἰ ἔστιν κληρονόμος καὶ σιωπῶν.

ὑπὲρ τοῦ μὴ ἄκοντος] Στεφ. Σημειώσαι, ὅτι ἐν ᾧ τις εἰδῶς τὸ γενομένον ὑπὲρ αὐτοῦ μὴ ἀντιλέγει, δοκεῖ σιωπῆρως ἐντέλλεσθαι. τοῦτο δὲ αὐτὸ μανθῶνεις καὶ ἐν τῷ ιη. διγ.

Τοῦ αὐτοῦ. Τοῦτο νόησον, ἔνθα μὴ μόνον οὐ βούλεται, ἀλλὰ καὶ ἰδικῶς ἀντιλέγει καὶ καλύει αὐτὸν ἐγγνησάσθαι· τότε γὰρ οὐκ ἔξει καὶ αὐτοῦ τὴν μανδίᾳ, ὡς ὁ Παῦλος ἐν τῷ μ. διγ. φησὶν.

Τοῦ αὐτοῦ. Τότε γὰρ οὐχ ἡ μανδίᾳ, ἀλλ' ἡ νεγοτιόρῳ τίκεται· δῆλον δὲ, ὅτι ἐν ᾧ ἀπόντια ἐγγνησάτο.

* Ἐπὶ ταῖς πράξεσι καὶ ταῖς μισθώσεσι καὶ μὴ προσφῶρως ὁμολογήσῃ πρὸς τὴν ἐπερωτήσιν, ὅμως δὲ συναινέι, ἐρρωται, ὡς βιβ. μγ. τιτ. α. κεφ. λδ. θεμ. β.

ret, mandati actione tenetur³⁾, non negotiorum gestorum⁴⁾: nam, et si non gesserit, tenetur⁵⁾.

2) is, cui mandatum est] Negotiorum meorum administrationem tibi mandavi: mandati actione mihi teneberis, non negotiorum gestorum: neque enim ideo obligatus es, quod negotia mea gessisti, sed quia mandatum suscepisti.

Cyrilli. Is, cui mandatum est, ut negotio administraret, mandati tenetur.

3) mandati actione tenetur] Nota, ex priore contractu definiri actionem, cum plures sunt contractus. Et quaere lib. 13. tit. 2. cap. 2. them. 6. et huius libri cap. 8. et lib. 8. tit. 2. cap. 42. them. 4.

Hoc ita, quia proprie mandati actione tenetur, sive negotia administraverit, sive non. Verum si quidem administraverit, utraque actione tenetur: si vero non administraverit, mandati tantum. Ulpianus enim non ambigue mandati actionem concessit. Vel denique, si mandatarius non administraverit, mandati actio competit. Sic explica, ne obstat capiti 5. tit. 2. lib. 51.

4) non negotiorum gestorum] Enantiophanis. Lege lib. 44. tit. 2. dig. 5. ubi cognovisti, mandatarium mandati et negotiorum gestorum actione conveniri.

5) nam et si non gesserit, tenetur] Stephani. Tunc autem, si non administravit, tenetur, si mandans ex ommissa mandatarii administratione damnum senserit: nam si nullum inde damnum sensit, mandatarius non tenetur, ut Ulpianus dig. 8. huius tituli ait.

Si patiar⁶⁾, te pro me fideiubere vel aliter intercedere, mandati actione teneor: cui locus est, D. XVII. 1. quoties quis intercedit pro non invito⁷⁾, nec donandi animo, nec negotia eius gerens.

6) si patiar] Pro me, cum ab aliquo interpellarer, aut etiam pecuniam mutuam sumerem, Titius praesens fideiussit hoc patiente et, dum hoc fieret, tacente. Mandati actione teneor. Sed si pro me invito fideiussit, aut donandi animo, aut me absente fideiussionem pro me suscepit, duobus prioribus casibus nullam adversus me habebit actionem: ultimo autem negotiorum gestorum.

Quaere lib. 17. tit. 2. cap. 17. them. penult. Veluti cum quis testato denuntiavit, ne servo eius institori pecunia mutua daretur, quia, nisi peculium contractu eius auctum sit, non obligatur. Qui vero necessitate coactus administravit, vel opinione necessitatis, negotiorum gestorum actione tenetur, ut lib. 17. tit. 1. cap. 4. Quaere et lib. 2. tit. 3. cap. 60. quo dicitur: Qui non prohibet pro se fideiubentem, et qui ratum habet, mandati actione tenetur. Quaere quoque lib. 7. tit. 5. cap. 56. Et si is, qui procurator non est, actione expertus sit et dominus ratum id habuerit, res retro in iudicium deducta videtur. Cui congruit cap. 27. them. 1. tit. 2. lib. 8. et cap. 66. quod incipit: Qui interrogatur in iure, an heres sit, et tacet.

7) pro non invito] Stephani. Nota eum, qui sciens id, quod pro se fit, non contradicit, tacite mandare videri. Hoc ipsum et dig. 18. discis.

Eiusdem. Hoc accipe, si non solum non vult, sed et specialiter contradicit et eum fideiubere prohibet: tunc enim adversus eum mandati actionem non habet, ut Paulus dig. 40. ait.

Eiusdem. Tunc enim non mandati, sed negotiorum gestorum actio nascitur: scilicet si pro absente fideiussit.

In venditionibus et locationibus, etsi promissio congrua stipulationi non sit, dummodo promissor consentiat, ratum hoc est, ut lib. 43. tit. 1. cap. 34. them. 2.

9) γὰρ Cod. Coisl. Deest apud Fabr. 99) Sic Cod. Coisl. Fabr. παρεμβάλλει. r) Fabr. add. ἡ, quod deest in Cod. Coisl. s) Fabr. διοίκησιν αὐτοῦ. t) Lacuna parva in Cod. Coisl. Deesse videtur οἰκ.

* Ἐπὶ τοῦ ἐνταλθέντος ἐπὶ δίκῃ ἄκων λέγεται οὐ μόνον ὁ ἀντιλέγων, ἀλλὰ ὁ μὴ συναίνων, ὡς βιβ. η'. tit. β'. κεφ. η'. θεμα γ'. ἐπὶ δὲ τῆς ἀπαιτήσεως τῆς προικός δοκεῖ συναίνων τῷ πατρὶ ἢ θυγατρὶ σιωπῶσα καὶ μὴ θητῶς ἀντιλέγουσα. καὶ βιβ. κη'. tit. η'. κεφ. α'. περὶ τοῦ τέλος. ζῆτει τοῦ αὐτοῦ tit. καὶ βιβ. κεφ. λς'. καὶ ἐπὶ τῆς ἰουδικατοῦ σόλβι κἂν ὁ ἐντειλόμενος δοῦναι ταύτην τελευτήσῃ, τοῦ ἐνταλθέντος μὴ ἀντιλέγοντος ἐπὶ τῇ δόσει αὐτῆς καὶ ταῦτα εἰδότες, ἀναγκάζεται ὁ προκομιστῶς ὑποδέξασθαι τὴν δίκην, κἂν ἀποθάνῃ ὁ ἐντειλόμενος πρὸ τῆς προκατάρξεως, ὡς βιβ. η'. tit. β'. κεφ. ιε'. θεμ. α'.

† Εἰ δὲ ἄκοντός μου ἐγγυήσεται, μὴ σιωπῶντός μου μηδὲ ἀνευχομένου, δοκεῖ δωρεῖσθαι καὶ ἀγωγὴν οὐκ ἔχει κατ' ἐμοῦ. [Sch. l. II. 174.]

† Ὁ γὰρ ἄκων ἐγγυηθεὶς οὐκ ἐνέζεται τῇ μανδάτου, ὡς περ οὐδὲ τὸ νεοσιόρουμ γεστόρουμ ὁ παραγγέλλας τινί, μὴ διοικήσῃ τὰ αὐτοῦ, κἂν καλῶς διοικήσῃ, ὡς κεφ. ν'. τοῦ β'. tit. τοῦ ις'. βιβλίου. [Sch. l. II. 174.]

† Ἐνοχλούμενός με παρὰ τινος ἢ δανειζόμενος παρῶν^{u)} ἐνηγγήσατο ἴτιος, ἀνεχόμενος καὶ ἐπὶ τῷ γινόμενῳ σιωπῶντα. κατέχεται τῇ μανδάτου. εἰ δὲ ἄκοντός μου ἐνηγγήσατο ἢ donandi animo, ἢ ἀπὼν τὴν ἐγγυὴν ὑπεσκήλαθε τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ, ἐπὶ μὲν τῶν δύο οὐδεμίαν ἀγωγὴν ἔξει κατ' ἐμοῦ, ἐπὶ δὲ τοῦ τελευταίου τὴν νεοσιόρουμ γεστόρουμ ἴτοι τὴν περὶ διοικήσεως^{v)} πραγμάτων. [Sch. l. II. 174.]

L. 6. §. 3. Ἐπὶ^{w)} αἰσχρῶ πρᾶγματι ἐντολὴ οὐ συνίσταται. D. XVII. 1.

ἐπὶ αἰσχρῶ πρᾶγματι.] * Τὸν κανόνα, ὅτι ἐπὶ αἰσχρῶ πρᾶγματι ἢ ἐντολὴ οὐ συνίσταται, ζῆτει καὶ κεφ. κβ'. θεμ. 5. καὶ κεφ. ιβ'. θεμ. 1. ἀλλ' οὐδὲ ἔτερον συναλλάγμα συνίσταται ἐπὶ αἰσχρῶ πρᾶγματι. καὶ ζῆτει τὰς κειμένας ἐν τῷ ἔξωθεν τοῦ τελευταίου θεμάτων σχολίῳ παραπομπᾶς.

* Ζῆτει βιβ. κς'. tit. α'. κεφ. ο'. θεμ. ε'. ὁ φησὶ τὸ λεγόμενον, μὴ δίδοσθαι ἐπὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἐγγυητὴν, οὕτω νοοῦμεν, ἵνα ὁ μετὰ τινος κλέψας μὴ δύνηται λαβεῖν ἐγγυητὴν ἐπὶ τῷ ἀρμόζοντι αὐτῷ μέρει τῆς κλοπῆς, μήτε μὴ ὁ παρὰ τινος κλέψαι προτραπείς λάβῃ παρ' αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀξιώμιον ἐγγυητὴν· δοκεῖ γὰρ καὶ ἀλόγως ὁ διοικητῆς^{x)} προσλαμβάνεσθαι, ἐπειδὴ ἄποστον πραγματος οὐκ ἔστιν κοινωνία. ὁ μόνου κλοπῆν ὑποστὰς καλῶς ἐπὶ τῇ ποινῇ λαμβάνει ἐγγυητὴν· συμφέρει γὰρ τὰς ποινὰς ἀπαιτεῖσθαι τῶν ἁμαρτημάτων. οὐ δὲ ἴσθι, ὅτι, κἂν μὴ συνίσταται ἐξ ὁρθοῦ κοινωνία ἐπὶ αἰσχρῶ πρᾶγματι, ἀλλ' οὐν εἰ τινες, ὅντες κοινωνοὶ ἐπὶ ἐφευμένους πρᾶγμασι, μαθόντες, ὅτι εἰς ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τινος ἁμαρτηματος κησομενός τι συνειρηγεγε τῇ κοινωνίᾳ, καταδέξονται τὸ γεγονός καὶ συμμερίζουσιν τοῦτο, καὶ τὴν ποινὴν ἐπ' ἴσης διδοῦσιν.

Ὅσον ἐπὶ τῷ ἱεροσυλῆσαι, φονεῦσαι, τραυματίσαι· τοῦτο γὰρ ὁ Παῦλος ἐν τῷ κε. διγ. περὶ τέλος μεταθεματίζει. οὐ δὲ μὴ μόνον ἐπὶ τῶν ἐξηρημένων θεμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παντὸς αἰσχρῶ πρᾶγματος ἐρηρημένον δεῖξαι τὸν κανόνα· καθολικῶς γὰρ φησὶ, ὅτι αἰσχρῶ πρᾶγματος μανδάτου οὐκ ἔρρωται.

† Ὅσον ἐντειλόμενός σοι, τότε τυπῆσαι, ἢ κλέψαι τὰ τοῦδε πρᾶγματι, ἢ ἱεροσυλῆσαι, ἢ φονεῦσαι, ὡς κεφ. κβ'. θεμ. 5. τοῦ παρόντος τίτλου. ἀλλ' οὐδὲ κοινωνία, ὡς βιβ. ιβ'. tit. α'. κεφ. ν'. [Sch. m. II. 174.]

L. 6. §. 4. Ἐάν^{y)} ἐντειλωμάι σοι ὑπὲρ ἑτέρου τι πράξαι, τίκτηται μεταξὺ ἐμοῦ καὶ σοῦ ἢ περὶ τῆς^{z)} ἐντολῆς ἀγωγῆς. D. eod.

ἐάν ἐντειλωμάι σοι.] Ἐντειλόμενός σοι πρᾶγμα μὴ διαφέρει μοι, ὅσον, ἵνα ἐγγυησῇ Σέιον ἢ ἵνα Τιτίῳ δανείσῃς. ὑποδέξασθαι^{a)} τὸ μανδάτου καὶ μὴ ποιήσας ἐναχθῆσαι μοι τῇ μανδάτι, καὶ πράξας τὸ ἐνταλθέν ἐξεις κατ' ἐμοῦ τὴν κοινοπρασίαν. εἰ δὲ ἐντειλωμάι σοι τι, ὁ συμφέρει σοι, οὐκ ἔχει τὴν μανδάτι, εἰ μὴ καὶ ἐμοὶ διαφέρει τὸ γινόμενον, ἦγον οὐκ ἂν ἑτέρως ἐποίησας, εἰ μὴ ἐντειλόμενός ἐγώ· τότε γὰρ, εἰ καὶ μηδὲν μοι διαφέρει, ἐναχθῆσομαι τῇ μανδάτι. [Sch. n. II. 174.]

u) Fabr. παρ' ᾧ. Sed παρῶν legendum esse, patet ex scholio huic loco proxime subiecto, quocum scholium a Fabroto exhibitum consentit. v) Sic legendum. Fabr. ἐδικήσεως, quod notaret rei vindicationem. w) In Syn. p. 155. x) Legendum ἐγγυητῆς. y) Legitur in Syn. p. 155. z) τῆς in Syn. deest. a) Inde ab ὑποδέξασθαι — ἐξεις κατ' ἐμοῦ τὴν κοινοπρασίαν hoc scholium habet Fabr. ad verba ἢ περὶ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς.

Quod ad procuratorem litis causa attinet, invitatus dicitur non solum, qui contradicit, sed etiam qui non consentit, ut lib. 8. tit. 2. cap. 8. them. 3. In dote autem repetenda patri consentire videtur filia, quae tacet et non specialiter contradicit. Et lib. 28. tit. 8. cap. 1. circa finem. Quare eiusdem tit. et lib. cap. 36. In iudicatum solvi satisfactione, etiamsi is, qui eam praestare mandavit, mortuus sit, si mandatarius praestationi satisfactionis non contradicat et haec sciat, procurator litem suscipere cogitur, licet mandans ante litem contestatam diem obierit, ut lib. 8. tit. 2. cap. 15. them. 1.

Si vero pro me invito, non etiam tacente vel non contradicente fideiussit, donare videtur, nec actionem adversus me habet.

Nam is, pro quo invito quis fideiussit, mandati non tenetur, sicut nec negotiorum gestorum actione tenetur, qui alicui denuntiavit, ne res suas gereret, quamvis utiliter gestae sint, ut cap. 50. tit. 2. lib. 17.

Cum ab aliquo controversiam paterer, vel mutuum pecuniam acciperem, Titius pro me patiente et, dum hoc fieret, tacente fideiussit. Mandati teneor. Si vero me invito, vel donandi animo, vel absens pro me fideiussit, primo et altero casu nullam adversus me actionem habebit: postremo negotiorum gestorum actionem.

Turpis rei⁸⁾ mandatam non contrahitur.

8) turpis rei] Regulam, secundum quam turpis rei mandatam non contrahitur, quare et cap. 22. them. 6. et cap. 12. them. 10. Sed nec alius contractus de turpi re contrahitur. Et quare similibus locorum adnotationes in scholio extrinsecus them. ult. positas.

Quare lib. 26. tit. 1. cap. 70. them. 5. quo dicitur: Quod dicitur, delictorum nomine fideiussorem non dari, sic intelligimus, ut is, qui cum aliquo furtum committit, partis rei furtivae sibi competentis fideiussorem accipere non possit, neque is, cui ab aliquo mandatam est, ut furtum committat, ab eo indemnitate nomine fideiussorem accipiat: etenim sine ratione fideiussor adhiberi videtur, cum rei illicitae societas non sit. Furtum passus tamen recte poenae nomine fideiussorem accipit: nam poenas delictorum peti expedit. Tu autem scias, licet societas turpis rei directe non consistat, tamen si quidam rerum licitarum socii scientes, unum eorum delicto aliquid acquisivisse illudque societati intulisse, factum ratum habuerint illudque dividerint, poenam quoque ex aequa parte ab his praestari.

Verbi causa mandatam de sacrilegio vel homicidio committendo, vel vulnerando: hoc enim Paulus dig. 25. circa finem proponit. Tu vero non solum praedictis casibus, verum etiam in omni turpi re regulam valere puta: nam in genere ait, turpis rei mandatam non valere.

Verbi gratia, mandavi tibi hominem verberandum aut occidendum, aut res alicuius furto subripiendas, aut aedem sacram spoliandam, ut cap. 22. them. 6. huius tituli. Sed neque rei turpis societas ulla est, ut lib. 12. tit. 1. cap. 50.

Si tibi mandavero⁹⁾ aliquid pro alio faciendum, inter me et te mandati actio nascitur.

9) si tibi mandavero] Negotium, cuius mea non intererat, tibi mandavi, verbi gratia, ut pro Scio fideiuberet aut ut Titio mutuum pecuniam daret. Si mandatam suscepisti et non perfecisti, mandati a me convenieris, et mandato perfecto contrariam mandati actionem adversus me habebis. Si vero mandavero tibi aliquid, quod tibi prodest, mandati actionem non habes, nisi hoc fieri mea quoque intersit, aut non fecisses, si non mandassem: tunc enim, etsi nihil mea intersit, mandati mecum agetur.

Εἰ^{b)} δὲ ὑπὲρ σοῦ μόνου, οὐκ ἐνέχομαι· εἰ μὴ ἄρα οὐκ ἂν ἐπραΐξας, εἰ μὴ ἐνετείλαμην, ἢ^{c)} καὶ ἐμοὶ διαφέρει.

οὐκ ἐνέχομαι] Τοῦτο νόσον, ὅσον ἦεν εἰς τὸ ἐνάγεσθαι τὸν ἐνταλθέντα τῇ μανδί, οὐ νῦν, ἐνθα μὴδὲ τῷ ἐντεταμένῳ διαφέρει· (οὔτε γὰρ κινεῖται μανδί μὴ ὑπόντος διαφέροντος, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ ἡ. διγ. φησὶν·) ἀλλ' ὅτε ἤρξατο διαφέρειν τῷ ἐντεταμένῳ· ἀρχεται δὲ αὐτῷ διαφέρειν, ἔαν ἐκεῖνος, ὑπὲρ οὗ ἐνετείλατο, μὴδὲν αὐτῷ διαφέρειν τὴν ἀρχήν, ἤρξατο νῦν διαφέρειν προκουράτωρ αὐτοῦ γενόμενος καὶ διδομένων χρημάτων περὶ τὴν διοίκησιν τοῦ πραγμάτων τοῦ ἐντεταμένου.

καὶ ἐμοὶ διαφέρει] Τί γὰρ οἱ ἐνετείλαμην σοι, τὸν σὸν φιλοκαλῆσαι ἀγρόν; βσιάνως γὰρ τινὰς εἶχεν ὑποσῦς καὶ τὸν ἐμὸν βλαπτούσας ἀγρόν.

Ἐπέτρεψα τῷ διοικητῇ μου, λαβεῖν δῆλον ποσὸν καὶ δανεῖσαι οἰκείῳ κινδύνῳ καὶ δῆλους παρασχεῖν μοι τόκους, καὶ^{d)} ἔαν πλείονας δυνήθῃ λαβεῖν τόκους, κερδάναι· ἐνέχεται μοι τῷ δανεικῷ^{e)}. εἰ καὶ γενικός ἦν ὁ διοικητής, ἐνέχεται καὶ τῇ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆς, ὡςπερ ὁ χρεώστης διοικῶν τὰ τοῦ ἰδίου δανειστοῦ.

ἐπέτρεψα τῷ διοικητῇ μου] Ἐνετείλαμην τῷ ἐμῷ προκουράτωρι λαβεῖν ἄγρον χρυσὸν οἰκείῳ κινδύνῳ τοῦτον τοκίσι, ὥστε ἐμοὶ τὸν ἀπὸ τρίτης παρασχεῖν ἑκατοστῆς· εἰ δὲ τι πλεον δυνήθῃ λαβεῖν, εἰς οἰκείον ἀπενέγκασθαι κέρδος· δάνειον πρὸς τὸν προκουράτωρα γενέσθαι δοκεῖ· ὅθεν οὐ τῇ μανδί, ἀλλὰ τῷ κοινδικτικῷ κατασχεθῆσεται. εἰ δὲ πάντων μου τῶν πραγμάτων εἶχεν ἐνταλθεῖσαν αὐτῷ τὴν φροντίδα, κατέχεται καὶ τῇ μανδί, ὡςπερ ἔαν δανείσας σοι ρ. νομίματα καὶ κτησάμενος κατὰ σοῦ τὸν κοινδικτικὸν ἐντελλομαι σοι τῶν ἐμῶν πραγμάτων τὴν διοίκησιν· κινήσω γὰρ κατὰ σοῦ πρὸς τῷ κοινδικτικῷ καὶ τὴν μανδί, ἐγκαλῶν σοι, διότι μὴ ἑαυτὸν ἀπήτησας.

Στεφάνου. Ἐν τούτοις παραβαίνεται τοῦ μανδίου ἢ φύσις, ἐπειδὴ μὴ γρατοῦτον εἶναι δοκεῖ τὸ μανδίον, ἔχει δὲ κέρδος ἐνταῦθα, κέρδος οὐκ ἀπλῶς, ἀλλὰ κατ' ἐπιτροπήν ἰδικῆν ἔμην τὸ ὑπὲρ τρίτον τῆς ἑκατοστῆς. τὸ μέντοι διὰ συμφωνοῦ ἐπιτεθῆναι τῷ ἐνταλθέντι τὸν κίνδυνον, οὐ μὴν κέρδος διὰ ἰδικῶν αὐτοῦ συμφωνοῦ ἀναγεθῆναι, οὐκ ἀναγεῖ τὸ μανδίον τοσούτον, ὅτι, ἔαν ἐντελλομαι σοι, δανείσας τὰ ἐμὰ χρήματα Τίτῳ κινδύνῳ σὺ δίχα τόκων, καὶ δανείσεις ἐπὶ τόκοις, μανδί κατέχη μοι χάριν τοῦ κεφαλαίου καὶ μόνοι, οὐκέτι καὶ χάριν τῶν τόκων. ἐνετείλαμην σοι δανείσαι, καὶ δανείσας οὐκ ἀπλῶς, ἀλλὰ κινδύνῳ σὺ, ἔμην ἐκφώνησας πρόσωπον· εἶπον γὰρ σοι, δανείσας Τίτῳ. τοῦτο γὰρ ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ ἡ. διγ. φησὶν· μὴ δόξῃ σοι ἐναντίως ἔχειν τὸ εἰρημένον ἐκείσε. ἴσα δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ προτεθέντος εἰς ζήτησιν θέματα. εἰ καὶ συμφωνήθη τυχόν, τὸν ἀπὸ Τίτιον ἑκατοστῆς ἐαυτῷ ἀποδίδουσι τόκον, ὁμοίως ἐπειδὴ κοινδικτικὸς μᾶλλον ἀρμόζει καὶ στέκια ἀγωγή καὶ οὐ μανδί, οὐ δύναται τῶν συμφωνηθέντων καὶ μὴ ἰδικῶς ἐπερωτηθέντων τόκων ἀπαίτησιν ἔχειν, ἀκολουθῶς τοῖς εἰρημένους ἐν τῷ ἡ. διατάζει, ἐτέρω δὲ λόγω, ὅτι, ἔαν εἰρεθῇ τούτων αὐτὸς ἐναγομένος, τυχόν τῇ κοινογραφίᾳ μανδί, δύναται παραγραφῆναι καὶ κομπενσιاتیον καὶ παρακατασχέσειν ἔχειν ἐπὶ τοῖς δοῦσας τόκοις.

δανείσας οἰκείῳ κινδύνῳ] † Εἰ μὲν οἰκείῳ κινδύνῳ συμφωνήσας, αὐτὸς ἔχει τὴν ζημίαν· εἰ δὲ τοῦτο οὐ συμφωνήσας, ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγήν. [Sch. o. II. 174.]

κερδάναι] † Τοῦτο λέγει, ὅτι κερδάνει μὲν ὁ διοικητής τοὺς πλείονας τόκους· τυχόν γὰρ συμφωνήσας, ἵνα δανείσῃ ἐπὶ νομίμασι τέσσασιν· ὁ δὲ ἐπὶ ἑξ' ἐδάνεισε. κερδάνει μὲν δύο νομίματα· ἐνέχεται δὲ μοι, εἰ τοῦ δανείου κίνδυνος γενήσεται. καὶ τῷ χρεώστῃ δὲ μοι εἰ τὰ χρεωστούμενα δανείσας πρόσωπον, ὁ δὲ δανείσας γέρονε μου προσηγῆς καὶ οὐκ ἀπήτησε ταῦτα, καλῶς ἐνάγω. [Sch. p. II. 174.]

Si autem pro te solum, non teneor¹⁰⁾: nisi L. 6. §. 5. forte non esses facturus, si non mandassem, vel si D. XVII. l. mea quoque interest¹¹⁾.

10) non teneor] Hoc accipe, quod attinet ad mandatum mandati actione conveniendum, non eo tempore, quo mandantis non interest: (neque enim mandati agitur, si nihil intersit, ut Ulpianus dig. 8. ait:) sed tunc, cum mandantis interesse coepit: interesse autem eius coepit, si ille, pro quo mandatum dedit, qui ab initio curae ei non erat, nunc ad curam eius pertinere coepit, procurator eius factus et pecunia circa administrationem negotiorum mandantis impensa.

11) mea quoque interest] Quid enim, si mandavi tibi, ut agrum tuum melius curares? habebat enim herbas malas meo quoque agro damnosas.

Mandavi procuratori meo¹²⁾, ut certam pecuniam sumeret, et foeneraret periculo suo¹³⁾, et certas usuras mihi praestaret, et si pluris foenerare potuisset, ipse lucraretur¹⁴⁾: tenetur mihi conditione ex mutuo¹⁵⁾. Si et procurator omnium rerum fuerit¹⁶⁾, mandati quoque actione tenetur, quemadmodum debitor, qui creditoris sui negotia gerit.

12) mandavi procuratori meo] Mandavi procuratori meo, ut certam pecuniam sumeret eamque suo periculo foeneraret, et tertiam centesimae usurae mihi praestaret: si plus consequi potuisset, ut ipse lucraretur: mutuum cum procuratore contractum videtur: quare non mandati, sed conditione ex mutuo tenebitur. Sed si omnium rerum mearum cura ei commissa fuit, mandati quoque tenetur, quemadmodum si centum tibi mutuo datis et conditione adversus te acquisita negotiorum meorum administrationem tibi mandaverim: nam praeter conditionem etiam mandati tecum agam, accusans te, quod a te ipso non exegeris.

Stephani. Haec mandati naturam egrediuntur, quia mandatum non gratuitum esse videtur, lucrum autem hoc casu habet, non simpliciter, sed ex speciali mandatu usuras, quas ultra tertiam centesimae usurae consequitur. Eo tamen, quod periculum mandatario per pactum imponitur, non etiam lucrum per speciale pactum aufertur, mandatum non tollitur, ita, ut si tibi mandavero, ut pecuniam meam Titio periculo tuo sine usuris mutuum dares, tuque ea lege, ut usurae solverentur, mutuum dederis, mandati mihi sortis tantum, non etiam usurarum nomine tenearis. Mandavi tibi, mutuum dare pecuniam, non simpliciter, sed periculo tuo, certam personam significans: dixi enim tibi, mutuum pecuniam da Titio. Nam hoc Ulpianus dig. 10. ait, quod ne tibi obstare videatur. Similes autem sunt et in eo, quod ad quaestionem propositum est, species. Etiam si forte convenerit, centesimas usuras a Titio solutas mandanti praestari, tamen quia conditio magis competit et stricti iuris actio, non mandati actio, usuras pacto promissas, nec vero specialiter in stipulationem deductas petere non potest, consequenter his, quae dig. 10. dicuntur, alia autem ratione, scilicet si e contrario ipse mandator conveniatur, ut puta contraria mandati actione, posse eum et exceptionem, et compensationem, et retentionem usurarum pacto promissarum nomine habere.

13) foeneraret periculo suo] Si quidem convenerit, ut procurator periculo suo foeneraret, ipse periculum sustinet: si hoc non convenerit, mandati habet actionem.

14) lucraretur] Hoc ait, procuratorem ampliores usuras lucrari: fortasse enim convenerat, ut tertiam foenore daret: ipse autem semissali dedit. Ipse quidem duos nummos lucratur: tenetur autem mihi, si pecunia credita perierit. Et si debitori meo mandavero, ut quod mihi debebat, foeneraret, ille autem pecunia credita negotium meum gesserit, neque eam exegerit, recte ago.

b) In Syn. p. 155. sq. legitur. c) Syn. εἰ pro ἢ. d) καὶ Cod. Coisl. Deest apud Fabr. e) Sic Cod. Coisl. Fabr. τῷ δαν. ἐνέχ. μοι.

ἐνέχεται μοι τῷ δανειακῷ] Ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ δη-
λαδὴ μὴ· ὁ δανειακὸς κοινδικτικὸς ἀνεπερωτήτους τόκους^{f)}
ἀπαιτεῖ.

Ἐν τῷ ἰ. διγ. οὐδὲν τοιοῦτον συνεφωνήθη· ὅθεν ὁ δανεια-
κὸς οὐχ ἀρμόζει.

† Τῆρει τὸν ἐμὸν χρυσὸν καὶ οἰκείῳ κινδύνῳ δάνεισον,
ὥστε τρίτον ὑπὲρ τόκου παρῆσθαι ἑκατοστῆς καὶ τὸ πλεόν
κερδαίνει αὐτόν. δάνειον πρὸς τὸν προκουράτωρα γενέσθαι
δοκεῖ καὶ κατέχεσθαι τῷ κοινδικτικῷ. [Sch. q. II. 174.]

εἰ καὶ γενικὸς ἦν ὁ διοικητής] † Ἐάν πάντων μου
τῶν πραγμάτων τὴν διοίκησιν ἐνετάλλῃς, ἐναχθήσῃ καὶ τῇ
μηνδαίου· εἰ γὰρ καὶ νομίσματα ἐδάνεισα καὶ ἔσχον κατὰ σοῦ
τὸν κοινδικτικόν, εἴτα καὶ τῶν πραγμάτων μου τὴν διοίκησιν
ἐπέτρεψα, κινήσω κατὰ σοῦ καὶ τὴν μηνδαίου πρὸς τῷ κοιν-
δικτικῷ, ἐγκαλῶν σοι, διότι μὴ ἐαυτὸν ἀπήτησας. [Sch. r.
II. 175.]

L. 6. §. 7. Ἐάν τις τὴν ἐπὶ τοῖς κεκριμένοις ἐκπλήρωσιν
D. XVII. I. ὑπέλθῃ ὑπὲρ ἑτέρου, συμφωνήσας ἕξ ἀποτελέσματος
τῆς δίκης δῆλον ποσὸν λαβεῖν ἐπ' ὀνόματι ἑτέρου,
οὐκ ἔχει ἀπαιτησιν· ἀλλὰ καὶ συνηγορίας εἰργεται·
δοκεῖ γὰρ ἀγοραστής εἶναι τῆς δίκης ἡγούμενος ἐρολάβος.
εἰ δὲ ὁ ἐπὶ τῷ δόσει παρεμβάλων συνεφωνήσῃ οἰκείῳ
κινδύνῳ ὁμολογήσῃ, οὐκ ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἦτοι
προτροπῆς ἀγωγὴν ἐφ' οἷς κατεκρίθη. εἰ δὲ μὴ συνε-
φωνήθη τοιοῦτο, ἔχει ταύτην^{ff)} ἀγωγὴν.

ἐάν τις] Δάφνης τις οὕτω λεγόμενος ὑποδέχεται παρ'
ἐμοῦ κινουμένην τὴν ἐν ἔμῳ ἀγρῷ χάριν, ὃν ἐνέμετό τις ὑπ'
αὐτοῦ δεφενδουόμενος. ἀπαιτούμενος τὴν ἰουδικατομὴν σόλου
ἡγούμενος τὴν ἐπὶ τοῖς κεκριμένοις ἰκανοδοσίαν οἷα δεφένσω Μα-
ρίῳ τινὶ Παύλῳ ὄντι δικολόγῳ διελέχθη περὶ τῆς ἐγγυῆς. ὁ
δὲ καὶ ἐγγυησάμενος αὐτὸν ὑπέσχετο καὶ συνηγορήσῃ αὐτόν,
μισθὸν συμφωνήσας ὑπὲρ τῆς ἐγγυῆς αὐτῷ δοθῆσεσθαι. καὶ
ἐπειδὴ ὁμολογίαν εἰς αὐτὸν γίνεσθαι ὑπὲρ τοῦ ἐπαγγελθέντος
μισθοῦ αἰσχρὸν ἐφάνετο, ἐπ' ὀνόματι ἑτέρου τὴν ὁμολογίαν
ἐδέξατο, ὡς δὴ Πρίμου τινὸς τὸν Δάφνιν ἐπερωτήσας καὶ
τοῦ Δάφνιδος ὁμολογήσας, ὑπὲρ τοῦ τῆς δίκης ἀποτελέσματος
δώσειν ὁ νομίσματα. Κλαύδιος Σατορνίνος πρῶτον ἡρώδη
τῆς δίκης καὶ μισθὸν τὴν τοῦ Μαρτίου Παύλου κικουρήσας,
καὶ οἱ δικολόγος ἠέσχετο ἐπὶ μισθῷ ἐγγυησάσθαι, πρὸς τὸ
ὑποκείμενον κικουρήσασθαι κινήσει οὐκ ὡς αὐτοῦ νομίου ὄντος
ἀπειρήσῃ τὸν Μάρτιον Παύλον τῆς συνηγορίας· κατεδίκασεν
δὲ καὶ τὸν Δάφνιν, οὐ μόνον ἀποκαταστήσῃ τὸν ἀγρὸν, ἀλλὰ
καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ ληφθέντας καρποὺς ἀποκαταστήσῃ μετὰ
τινὸς προσθήκῃ· τυχὸν γὰρ ἀπὸ γλίμων μοδίων μοδίου ἀφ'
κατεδίκασεν. ἀπαιτηθεὶς τὰ τῆ καταδικῆ περιεχόμενα ὡς ἐγ-
γυητής ὁ Μάρτιος Παῦλος ἐκίνει κατὰ τοῦ Δάφνιδος τὴν μην-
δαίου, ἀπαιτῶν, ὅπως κατέβαλε προφάσει τῆς καταδικῆς ὡς
ἐγγυητής τῆς ἰουδικατομῆς σόλου γεγονώς. ζητεῖται, εἰ δίδεται
αὐτῷ ἡ μηνδαίου κατὰ τοῦ Δάφνιδος; καὶ ἀντέγραψαν αὐτῷ
οἱ θεῖοτατοι ἀδελφοί, οὐδεμίαν αὐτὸν ἔχειν ἀγωγὴν· οὔτε γὰρ
τὴν λοκαίη ἔχει, ἐπειδὴ μὴ ὑπὲρ τῆς συνηγορίας συνεφωνήσας
λαβεῖν μισθὸν εὔτελῃ, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἐγγυῆς, γρατούτων δὲ
δεῖ εἶναι τὸ μηνδαίου διὰ τὴν οἰκείαν κικουρήσας, διὰ τὸ εἶναι
αὐτὸν ἐρολάβον· ἐπὶ μισθῷ γὰρ προσήλθεν, τὸ ἀποτελεσμα
ὡς περ εἰς αὐτὸν ἐκκύσας τῆς δίκης. ὁ δὲ Μάρκελλος φησὶν
ταῦτα· πᾶς ἐγγυητής ἐπὶ χρήμασιν ἐγγυησάμενος, εἰ μὲν
οἰκείῳ κινδύνῳ ὑπεετήλην ἐγγυῆν, μισθὸν συμφωνήσας ὑπὲρ
τουτοῦ καὶ πάσαν τὴν τοῦ πραγματος ζημίαν. ἀγωγὴν οὐχ
ἔξει· εἰ δὲ τοῦτο οὐ συνεφωνήθη, ἀλλὰ τι εὔτελές μισθοῦ
χάριν, δίδεται αὐτῷ ἀγωγὴ οὐτιμία ἦτοι πλίστη, καὶ κεντρα-
γία. καὶ καθόλου τοὺς ἐγγυητὰς οὐτιμίαν ἔχειν μηνδαίου. ἡ δὲ
τοῦ Μαρκελλίου γνώμη τῷ χρησίμῳ συνάδει τῶν δικαστηρίων.
καὶ ἀναπληρῶν ἦτοι ἐμμενῶν τὸ προκείμενον νόμιμον ὁ
Παπινιανὸς τοιοῦτον ἐπήγε θέσπονσον ἦτοι ἀπόκρισιν νόμιμον.
φησὶν γὰρ· τὸ ὀρισθῆναι τῷ προκουράτωρι σαλαρίον ἔξτρα ὀρ-
δινεμ εἰσθῆναι ἀπαιτεῖσθαι, οὐκ ἀγωγῆς ὀριζομένης, ἀλλὰ προσ-
ελευσεως γινόμενης. εἴτα τοῦ ἐπαγγελλομένου τὸ σαλαρίον
μεθοδευσμένου ἐκ τῆς καὶ αὐτοῦ γενομένης προσελευσεως σκο-
πεῖσθαι χάρι, πότερον ἀμειβόμενος τὸν τοῦ προκουράτωρος
καματόν ὁ τῆς δίκης δευποτῆς ὤρισε συμμετρὸν τι σαλαρίον,
καὶ διὰ τοῦτο τοῖς τυπωθεῖσι χάρι τὸ πιστὸν ἐπαγαγεῖν, τουτέ-
στιν, τὸν ἐπαγγελλόμενον τὸ σαλαρίον καταδικάσαι· ἢ τὴν

15) tenetur mihi conditione ex mutuo] Sortis tantum nomine: nam conditione ex mutuo usurae in stipulationem non deductae non petuntur.

Fig. 10. nihil tale convenerat: unde conditio ex mutuo non competit.

Serva pecuniam meam eamque foenera periculo tuo, ut usurarum nomine trientem centesimae dependas et quod amplius perceperis, ipse lucreris. Mutuum cum procuratore contractum isque conditione teneri videtur.

16) si et procurator omnium rerum fuerit] Si omnium negotiorum meorum administrationem tibi mandavero, mandati quoque teneberis: nam si, cum tibi pecuniam credidisset haberemque adversus te conditionem, deinde tibi rerum mearum administrationem mandavero, praeter conditionem agam adversus te mandati, accusans te, quod a te ipso non exegeris.

Si quis¹⁷⁾ pro altero indicatum solvi fideiussert, pactus, ex eventu litis sibi certam quantitatem dari sub nomine alterius¹⁸⁾, eius petitionem non habet¹⁹⁾: quin imo advocacione ei interdicitur²⁰⁾: videtur enim²¹⁾ litis redemptor²²⁾ esse. Si vero, qui pecunia accepta intercessit, pactus sit, ut suo periculo sponderet, mandati actionem non habet²³⁾ eorum nomine, in quae condemnatus est. Sed si tale quid non convenerit, hanc actionem habet.

17) si quis] Daphnis quidam in rem actionem agri nomine, quem quidam ab eo defensus possidebat, a me motam exceperat. Cum indicatum solvi satisfactio ab eo utpote defensore exigeretur, cum Mario Paulo advocato de fideiussione disseruerat. Hic autem pro eo fideiusserat et advocacionem ei praestare promiserat, mercedem pro fideiussione sibi dari pactus. Et quia mercedem ipsi promitti turpe videbatur, sub nomine alterius sibi caverat, Primo quodam a Daphnide stipulante et Daphnide spondente, ex eventu litis centum sibi datum iri. Claudius Saturninus Praetor causam audiebat, et postquam cognoverat Marii Pauli improbitatem et fideiussionem ab eo advocato pro mercede praestitam, facti improbitate motus advocacione Mario Paulo interdixerat. Condemnaverat etiam Daphnidem, ut non solum agrum, sed etiam fructus ex eo perceptos cum additamento quodam restitueret: forte enim loco mille modiorum in mille modios cum quingentis eum condemnaverat. Marius Paulus, a quo tanquam fideiussore ea, quae condemnatione continebantur, petebantur, adversus Daphnidem mandati egit, eius nomine, quod ex condemnatione, quia indicatum solvi fideiusserat, solvit. Quaeritur, an mandati actio adversus Daphnidem ei detur? Cui Divi fratres rescripserunt, nullam eum habere actionem (nam nec locati actionem habet, quia non pro advocacione mercedem sibi dari pactus est inhonestam, sed pro fideiussione, mandatum autem gratuitum esse debet) propter suam calliditatem, quia redemptor sit: nam mercede pacta accessit, eventum litis quasi in se trahens. Marcellus autem haec ait: quilibet fideiussor, qui pecunia accepta fideiussit, si quidem suo periculo fideiussionem subiit, mercedem pro eo pactus et omni rei periculo suscepto, non habebit actionem: quodsi hoc non convenerit, sed parvum quid mercedis gratia, actio utilis seu fictitia ei datur, et contraria actio. Et in universum fideiussores utilem mandati actionem habent. Quae sententia Marcelli utilitati iudiciorum consentanea est. Et Papinianus textum propositum explicans tale affert responsum. Ait enim: Salarium procuratori constitutum extra ordinem peti solet, non actione certa, sed interpellatione facta. Deinde eo, qui salarium promisit, interpellatione contra eum facta convento, considerandum est, utrum procuratoris laborem remuneraturus litis dominus modicum salarium definierit, atque ideo fidem placitis adhiberi oporteat, id est, promissorem salarii condemnari: an eventum litis in se transtulerit procurator: fortasse enim, cum lis mille aureorum esset, sa-

f) Mihi deesse videtur negatio. ff) Adde τὴν post ταύτην.

ἀπόβασιν τῆς δίκης εἰς * ἐαυτὸν μετήγαγεν ὁ προκοροράτορ... τυχὸν γὰρ χιλίων νομισμάτων οὐσίας τῆς δίκης^{κ)} σαλαρίον αὐτῷ... νομισμάτων ὠρίσει* τότε γὰρ ὡς δοκῶν ἄθλον τοῦ κινδύνου λαμβάνειν, ὃν ὑπερῆλθεν, ὡς κόντρα βόνος μόρες ὄντος τοῦ τυπωθέντος, ἀπαιτῶν τοσαῦτα ἐργολάβος ἀντικρὺ φαίνεται καὶ οὐ λήφεται τὸ ἐπαγγελθὲν σαλαρίον.

ἐπ' ὀνόματι ἐτέρου] Τοῦ Ἄνων. Ὁμοίως βιβ. β. τιτ. ιδ'. διγ. γγ'. ἀνάγνωθι βιβ. . . τοῦ κωδ. τιτ. ζ'. διατ. ε. καὶ βιβ. γ'. τιτ. ιγ'. διατ. α. ἐν ὧ^{h)} καὶ ἐπιτρέπει μέγχι ρ'. νομισμάτων συμφωνεῖν τὸν συνήγορον. καὶ ἀνάγνωθι αὐτὸ κάλλιστον ὄν καὶ τὸ ς'. διγ. τοῦ ις'. τιτ. τοῦ α. βιβ. περὶ τοῦ σωφρονίζεσθαι τοὺς κατασκευαστὰς καὶ ἀγοραστὰς τῶν δικῶν.

* Ὁν παρεβόλεον ἐπερωτήσας αὐτῷ δοθῆναι ὑπὲρ τοῦ τῆς δίκης ἀποτελεσμοῦ . . . ὁ γὰρ δούς τὴν ἰουδικαίον, σὺλβι αἰσχρὸν. . . ἐπερ. . . καὶ συνηγορήσαι ὑποσχόμενος.

οὐκ ἔχει ἀπαίτησιν] † Ἐἴ τις ἐργολάβος τῆς δίκης συμφωνήσῃ λαβεῖν μέρος τῶν ἀπαιτηθῶσμένων, καὶ σχηματῆσει^{ι)}, πρὸς ἕτερον γενέσθαι τὴν ἐπερωτήσιν, ἵνα συσκαίῃ τὸ πρᾶττον, καὶ τῆς συνηγορίας εἰργεῖται καὶ τοῦ ἐπερωτηθέντος ποσοῦ ἀποστραφῆται. [Sch. s. II. 175.]

συνηγορίας εἰργεῖται] * Τοῦτο νόσον κατὰ συναρπαγὴν γενομένου τοῦ δικαστοῦ, καὶ μὴ ἐτέρου νόμου τοῦτο κελύοντος, τότε γὰρ ὁ δικολόγος ἐξιμύεται τῆς μάτρικος, ὅταν προσφάσει τοῦ ὄνοματι ἀμετρον βουληθῆ, ἀπαιτήσαι ποσότητα, μέρος τοῦτο τοῦ πραγματος, περὶ οὗ ἡ δίκη γυμνάζεται, συμφωνήσας λαβεῖν, ἀπλητος καὶ μετὰ μεγάλῃς τοῦ συνηγορουμένου ζημίας, ὡς ἀνήκεται βιβ. β. τοῦ κωδ. τιτ. ζ'. διατ. ε. ἀρχεται δὲ ὁ τοῦτοτος τιτ. ἀπὸ τοῦ ξγ'. κεφ. τοῦ παρόντος τιτ.

δοκεῖ γὰρ] Στεφ. Οὐκ εἶπεν, ἔστιν, ἀλλὰ δοκεῖ, ἢ ὅτι οὐ πᾶσαν τὴν δίκην μετήγαγεν εἰς ἐαυτὸν, ἀλλὰ μισθὸν μόνον ἀμετρον συνεφώνησε λαβεῖν^{κ)}, ἢ ὅτι οὐκ ὀνόματι οἰκείῳ ἐπερωτήσῃ τὸν μισθόν.

Στεφ. Οὔτε γὰρ ἦν κυρίως ἐργολάβος, μὴ πᾶσαν τῆς δίκης τὴν ἐκβασιν εἰς ἐαυτὸν καταδεξαμένος* ἐργολάβος γὰρ ἐστὶ κυρίως ὁ ἐπιθυμία ἀγωγὴν ἀλλοτριῶν ἀγοράζων, ὡσπερ τὴν δίκην ἐκτρέπων εἰς ἐαυτὸν ταυτὴν τὴν ἐκβασιν ἦτοι τὸν κίνδυνον* ὅς δὲ καὶ τίμημα δεδακῶς οὐ πλέον τοῦ δοθέντος τιμήματος ἀπαιτεῖ τὸν δεβίτορα, ὡς ἀνήκεται βιβ. δ'. τοῦ κωδ. τιτ. λδ'. διατ. κβ'. καὶ εἰ θέλεις τὰ περὶ τοῦτο εἰδέναι πλατύτερον καὶ ἀκριβέστερον καὶ κατὰ τὸ σήμερον κρατοῦν, ἀνάγνωθι τὰς μετ' αὐτὴν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ τιτ. κειμένας διατάξεις.

ἡ γουν ἐργολάβος] * Τοῦ Νικαέως. Τὴν τοῦ Στεφάνου παραγραφὴν διδάσκουσαν . . . ἀνάγνωθι καὶ τὴν παραγραφὴν . . . τιτ. α. κεφ. ιε'. λέγον* ὁ δι' ἀπληστίας τῷ οἰκείῳ τρῶ . . .) πρόσφυγος φανερὰν τινα τῆς δίκης μοῖραν μετὰ τὴν νίκην λαμβάνειν καὶ ἐπιμείνας τοῦ συνηγορεῖν ἐκβαλλέσθω. ἀνάγνωθι καὶ τὴν ἐκεῖ τοῦ Θαλελαίου παραγραφὴν εἰς τὸ κατὰ πόδας οὕτως ἔχουσαν* προκειται εἰς τὸ κατὰ πόδας τὸ παντελῶς, καὶ ἐκεῖ ὁ Θαλελαῖος^{δ)} διηρηκῶς, φησὶν ἡ διατάξεις, κεκαλύσθω τοῦ συνηγορεῖν. μάλλον γὰρ ἡ διατάξεις αὐτὸ τοῦτο τὸ συμφωνεῖν, εἰς κέρδος οἰκείον μέρος τοῦ πραγματος λαβεῖν, εἰς ἀπόδειξιν τοῦ εἶναι τὸν δικολόγον ἐργολάβον ἐδέξατο* οἱ δὲ ἐργολάβοι κωλύονται τοῦ συνηγορεῖν, ὡς ἐγνωμεν ἐν τῷ ς'. βιβ. τῶν δὲ ἄεβους εἰς τὸ θέμα Μαρίου Παύλου τοῦ δικολόγου ἐν τῇ μανδίᾳ. ἔστιν δὲ κείμενον τοῦ τιτ. νόμιμον. ἀλλ' ἐπειδὴ ἔλακον τοῦτο ἐνταῦθα οὐχὶ νόμιμον τοῦτο παραδέδωκεν, ἀλλ' ἐν φάκτῳ συμβεβηκός, ὅμως ὁ βασιλεὺς καὶ ἐργολάβον εἶναι πιστεύσας τὸν συνηγορον, τὸν συμφωνήσαντα μέρος τοῦ πραγματος εἰς κέρδος οἰκείον λαβεῖν, εἰκότως ἐκώλυεν αὐτὸν τοῦ συνηγορεῖν. ἡ τοιαύτη τοῦ Θαλελαίου παραγραφὴ συνάδει τῇ ἐνταῦθα πρώτῃ παραγραφῇ τοῦ Στεφάνου, ἥς ἡ ἀρχὴ οὕτως ἔχει* τοῦτο δὲ νόμιμον κατὰ συναρπαγὴν γενομένου τοῦ δικαστοῦ. ἀνάγνωθι καὶ τοῦ παρόντος βιβ. κεφ. πβ'. καὶ τὴν ἐκεῖ παραγραφὴν.

οὐκ ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς — ἀγωγὴν] Στεφ. Οὔτε ἐφ' οἷς ἐγγυησάμενος κατέβηκεν, ἐπειδὴ οὐκ ἐπὶ μισθῷ μόνῳ ἐνηγγυήσατο, ἀλλὰ καὶ ad talem redemptionem, ὡς φησιν, προήγαγεν ἐαυτὸν, ex eventu litis ἔχων τὴν ἀγωγὴν

larium ducentorum aureorum ipsi definivit: tunc enim quia praemium periculi, quod suscepit, consequi videtur, cum placitum contra bonos mores sit, tot aureos petens redemptor litis manifesto est et salarium promissum non consequetur.

18) sub nomine alterius] Anonymi. Similiter lib. 2. tit. 14. dig. 53. Lege lib. . . Cod. tit. 6. const. 5. et lib. 3. tit. 13. const. 1. ubi permittitur advocato, ut usque ad centum aureos salarium sibi stipuletur. Et lege hoc ius pulcherrimum et dig. 9. tit. 16. lib. 1. de concinnatoribus et redemptoribus litium coercendis.

19) eius petitionem non habet] Si quis redemptor litis pactus fuerit, partem eorum, quae petuntur, consequi, et simulate sub alterius nomine stipulationem concipiat, ut quod agit, occultet, et advocacione arceatur et quantitate promissa privatur.

20) advocacione ei interdicitur] Hoc intellige motu et ira iudicis factum, non lege hoc iubente: tunc enim advocatus matricula eximitur, cum honorarii nomine immodicam quantitatem petere vult, partem eius rei, de qua lis exercetur, dari sibi pactus, insatiabilis et cum magno clientis damno, ut refertur lib. 2. Cod. tit. 6. const. 5. Hic titulus incipit a cap. 63. huius tit.

21) videtur enim] Stephani. Non dixit est, sed videtur, aut quod non totam litem in se transtulit, sed mercedem tantum immodicam sibi dari pactus est, aut quod non suo nomine mercedem stipulatus est.

Stephani. Neque enim proprie redemptor erat, cum non totum litis eventum suscepit: redemptor enim proprie est, qui cupide actionem alienam emit, et litis eventum sive periculum in se transfert: qui si pretium dederit, non plus, quam pretii nomine dedit, a debitore petit, ut refertur lib. 4. Cod. tit. 35. const. 22. Si haec latius et accuratius et ius hodie obtinens cognoscere velis, lege constitutiones post illam in supradicto titulo positas.

22) litis redemptor] Nicaei. Stephani adnotationem . . . lege et adnotationem . . . tit. 1. cap. 15. quo dicitur: Qui avaritia ductus . . . a cliente certam litis partem post victoriam sibi dari pactus est et huic pacto stat, advocacione arceatur. Lege et Thalelaei adnotationem illic positam in haec verba conceptam. In textu additur prorsus, et ibi Thalelaeus: In perpetuum, ait constitutio, advocacionem praestare prohibeatur. Nam constitutio hoc ipsum pactum de parte rei, quae lucro advocati cedat, praestanda, sic accipit, ut eo probetur, advocatum esse litis redemptorem: redemptores autem advocacione arceantur, ut lib. 6. eorum, qui de rebus sunt, in casu Marii Pauli advocati tit. mandati cognovimus. Est autem locus in titulo positus. Sed quia hoc huc trahens non ius quoddam tradidit, sed tantum factum, quod contigerat, tamen Imperator, redemptorem etiam eum advocatum esse ratus, qui partem rei suo lucro cedere pactus fuerit, merito eum advocacione arceat. Haec Thalelaei adnotatio concinit primae adnotationi Stephani hoc loco positae, cuius initium est: Hoc intellige motu et ira iudicis factum. Lege et huius lib. cap. 82. et adnotationem ibi positam.

23) mandati actionem non habet] Stephani. Neque eorum nomine, quae tanquam fideiussor solvit, quia non solum mercede pacta fideiussor, sed etiam ad talem redemptionem, ut ait, accesserat, ut ex eventu

g) Verba ἐαυτὸν — δίκης secunda manu ad marg. addita sunt in Cod. Coisl. h) Malim ἦ. i) Malim σχηματῆσι. k) Quae sequitur linea, in Cod. Coisl. erasa est; sed eadem manu haec, quae sequuntur, ad marginem scripta sunt. l) Spatium lacerum in Cod. Coisl. m) Literae deletae sunt in Cod. Coisl. n) Etiam hic lacuna deprehenditur in Cod. Coisl. an ita explenda sit: οἰκείῳ τρῶπῳ συμφωνῶν παρὰ πρόσφυγος κ. τ. λ.

οὐτιλίαν. ὅπερ ἀπρόσφρατα καὶ οὐ συνεχωρήθη τὸ συμφωνηθῆν λαβεῖν οὐδὲ ἐφ' οἷς ἐγγυησάμενος κατέβαλεν, ὡς ὁ Μάρκελλος ἐφ' οἷς ὑποδιαστίξων φησὶν. γράφει δὲ καὶ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ γ'. διγ. τοῦ δὲ πακίς τῶν πρώτων, ὅτι προαιροῦν μὲν τὰ τῆς δίκης ἕξεισι δαπανήματα· συμφωνεῖν δὲ, ὥστε μὴ χορηγηθῆντα μετὰ νομίμων τόκων, ἀλλ' ex eventu litis τι λαμβάνειν τινα, οὐκ ἐπιτρέπεται. τὸ πλεόν φησὶν ἐν τῷ β'. βιβ. τοῦ κωδ. tit. ζ'. τῆ γ'. τοῦ tit. διατ. ὅτι εἰ γραμματεῖον δανειακὸν ἐσηματιασμένον ἐποίησεν ὁ πρόσφραξ τῷ συνηγόρῳ.

* ματικῶν οὐ δύναται ὁ τυχὼν ὑπὲρ τοῦ τυχόντος ἐκκληθῆν ἐπιδικῶναι, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ εἰρημένῳ μθ'. διγ. βιβ. tit. α'. διγ. ζ'. φησὶν.

L. 7. ζ'.^ο) Τὸ δρῶσθ' ἐν τῷ διοικητῇ τῆς δίκης ὀφρῶνιον D. XVII. 1. ἕξτραορδίνως ἀπαιτεῖται, καὶ σκοπεῖ ὁ δικαστῆς, εἰ ὑπὲρ καμῆτου συνεφωνηθή· τότε γὰρ ὀφείλει δοθῆναι, οὐ μὴν ὅτε τὸ τῆς δίκης ἀποτέλεσμα πολλοῖς χρημασιν ὁ διοικητῆς τῆς δίκης^{ρ)} παρανόμως ἠγόρασεν.

L. 8. pr. ἡ. Ἐὰν ὁ διοικητῆς τῆς δίκης οὐκ ἀποδίδωσι τὰ D. eod. δικαιοῦματα, τῇ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῇ, καὶ οὐ τῇ περὶ παρακαταθήκης ἐνέχεται· ἐκῆστον γὰρ συναλλάγματος ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ αἰτία σκοπεῖται.

L. 8. §. 1. 2. Ἐὰν κατὰ προδοσίαν τοῦ διοικητοῦ τῆς δίκης D. eod. ἀπολυθῇ ὁ ἀντίδικός μου, ἐνέχεται ὁ διοικητῆς τῇ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῇ· εἰ δὲ ἀπορεῖ, δίδεται μοι ἡ περὶ δόλου κατὰ τοῦ ἀπολυθέντος. ἀρμόζει δὲ καὶ ἐπὶ τῷ πληρῶσαι τὸν διοικητὴν τὴν δίκην, ἣν ὑπέλαθεν.

δίδεται μοι ἡ περὶ δόλου] † Εἰ μὴ ἐτοιμὸς ἔστω ὁ ἀπολυθεὶς δηλαδὴ ἐξ ἀρχῆς ὑποδέξασθαι τὴν δίκην, ὡς βιβ. ι'. tit. γ'. κεφ. ζ'. [Sch. t. II. 175.]

L. 8. §. 3. Ἐὰν ἐνταλθεὶς διοικῆσαι πράγματα ἐντελειωμαί D. eod. σοι αὐτὰ διοικῆσαι, ἔχω κατὰ σοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆν· ἐνέχομαι γὰρ διὰ τὸ ἔχειν σε ἔνοχον. ἐπὶ μόνῃ δὲ δίκῃ κεκάλυται ὁ διοικητῆς διοικητὴν ποιεῖν πρὸ τῆς προκατάρξεως.

ἐὰν ἐνταλθῆ εἰς] † Ἐντελειωμὴν φροντίζειν τῶν ἐμῶν πραγμάτων· ὑποδέξαμενος οὐ τὸ μανδᾶτον τὴν τούτων διοικήσων ἐντελεῖω Πρῶμῳ. ἕξεις κατὰ Πρῶμου τὴν μανδᾶτον, ἐπεὶ κατέχη^{ρ)} μοι τῇ μανδᾶτον. ἕτερόν ἐστὶν ἐπὶ προκουράτωρι δοθῆναι ἐν δίκῃ. [Sch. u. II. 175.]

† Θεματίσων, κωλυθῆναι μὲν εὐλόγως ἐμὲ περὶ αὐτῶν τὸ ἐνταλθῆν, ἐντελεσθῆναι δὲ σοί· εἰ ταχα γὰρ οὐκ ἤμην ἔνοχος ὡς κωλυθεὶς ἐξ εὐλόγου αἰτίας, ὁμοίως, ἐπειδὴ σε ἔνοχον ἔκτησαμην, ὑποκειμαι. οὕτω χρὴ θεματίσειν ἀκριβῶς. [Sch. u. II. 175.]

L. 8. §. 4. Ἐὰν οἱ ἐπίτροποι ἐντελιῶνται τῷ συνεπιτρόπῳ D. eod. δοῦλον ἀγοράσαι τῷ ἀνήθῳ, εἰ μὲν περιττὸν καὶ ἐπιζήμιον, μόνῃ ἡ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆς χώραν ἔχει· εἰ δὲ ἀναγκαῖον, καὶ μὴ ἀγορασθῆ, ἀρμόζει κατὰ πάντων ἡ κατὰ ἐπιτρόπων ἀγωγῇ· οὕτε γὰρ ὡς ἐντελιόμενοι ἔχουσι παραίτησιν, καθὼ ἐντελιῶντο. ἔχουσι δὲ κατὰ τοῦ ἐνταλθέντος τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆν, καὶ αὐτὸς κατ' αὐτῶν ὁ ἀγοράσας.

ἀρμόζει κατὰ πάντων] † Ἐἴτε γὰρ ποιήσει ὁ ἐπίτροπος, ὅπερ οὐ δεῖ ποιῆσαι, εἴτε μὴ ποιήσει, ὅπερ δεῖ, ἐνέχεται τῇ τουτέλει, ὡς βιβ. λη. tit. γ'. κεφ. α'. φησὶ δὲ καὶ ὁ κωδ. κανὼν τοῦ γ'. tit. τοῦ β'. βιβ. ὁ μὴ ποιῶν, ὅπερ ὀφείλει ποιεῖν, δοκεῖ παρὰ τὸν νόμον ποιεῖν· καὶ ὁ ποιῶν, ὅπερ οὐκ ὀφείλει ποιεῖν, οὐ δοκεῖ ποιεῖν, ὅπερ ἐκελευσθῆ ποιῆσαι. ταυτὴν γὰρ ἐπιμέλειαν οἱ ἐπίτροποι καὶ οἱ κουράτωρες χρεωστοῦσων, οἷαν ἐπιμελῆς οἰκοδεσπότης ἐν τοῖς ἰδίοις κἀλῇ πιστεῖ ποιεῖται, ὡς βιβ. λζ'. tit. ζ'. κεφ. λγ'. καὶ σημειῶσαι ἐκ τούτου, ὡς ὀφείλων τι ποιῆσαι οὐκ ἐκφεύγει τὴν δίκην ἐκ τοῦ

litis utilem actionem haberet. Hoc vetitum est nec permittitur, ut placitum accipiat, nec eorum nomine, quae tanquam fideiussor solvit, ut Marcellus distinguens ait. Scribit autem et Ulpianus dig. 53. tit. de pactis partis primae Digestorum, prorogare quidem sumtus litis licere: pacisci autem, ut non expensae cum legitimis usuris restituantur, sed ex eventu litis aliquid praestetur, non permissum esse. Imo lib. 2. Cod. tit. 6. const. 3. dicitur, si chirographum simulate conscriptum advocato cliens exposuerit etc.

In causis pecuniariis non potest quisque pro quovis alio appellare, ut ait Ulpianus lib. 49. Digestorum tit. I. dig. 6.

VII. Salarium procuratori litis constitutum extra ordinem petitur, et iudex considerat, an laboris gratia constitutum sit: tunc enim praestari debet, non etiam si eventum litis maiore pecunia procurator litis illicite redemerit.

VIII. Si procurator litis non reddit instrumenta, mandati, non depositi actione tenetur: unius cuiusque enim contractus initium et causa spectatur.

Si, per praevariationem procuratoris litis absolutus sit adversarius meus, procurator mandati actione tenetur: sed si solvendo non sit, de dolo actio mihi datur¹⁾ adversus absolutum. Competit autem actio et ad hoc, ut procurator litem, quam suscepit, exequatur.

1) de dolo actio mihi datur] Nisi scilicet, qui absolutus est, paratus sit ex integro litem suscipere, ut lib. 10. tit. 3. cap. 7.

Si cum mandatum mihi esset²⁾, negotia gerere, tibi ea gerenda mandavero, adversus te mandati actionem habeo: teneor enim, quia te obligatum habeo. Ad agendum autem duntaxat procurator procuratorem facere ante litem contestatam prohibetur.

2) si cum mandatum mihi esset] Mandaveram tibi negotia mea gerenda: tu suscepto mandato administrationem eorum Primo mandasti. Adversus Primum habebis mandati actionem, quia mihi mandati teneris. Aliud est in procuratore ad litem dato.

Pone, me ex iusta causa prohibitum, quominus mandatum perficerem, tibi id mandasse: nam etsi non tener, quasi ex iusta causa prohibitus, tamen, quia te obligatum habeo, teneor. Sic speciem accurate effingi oportet.

Si tutores mandaverint contutori mancipium emendum pupillo, si quidem supervacuum et damnosum, sola mandati actio locum habet: si vero necessarium, et illud emtum non sit, competit adversus omnes³⁾ tutelae actio: non enim excusantur, quod mandaverunt. Habent autem adversus mandatarium mandati actionem, et ipse, qui emit, adversus ipsos.

3) competit adversus omnes] Sive enim tutor fecit, quae non debuit, sive non fecit, quae debuit, tenetur tutelae actione, ut lib. 38. tit. 3. cap. 1. Ait etiam regula 121. tit. 3. lib. 2.: Qui non facit, quod facere debet, videtur adversus legem facere: et qui facit, quod facere non debet, non videtur facere id, quod facere iussus est. Eam enim diligentiam tutores et curatores praestant, quam diligens paterfamilias rebus suis ex bona fide praebet, ut lib. 37. tit. 7. cap. 33. Et nota ex hoc, eum, qui aliquid facere debet, litem non effu-

ο) In Cod. Coisl. folium desideratur, quo continebantur cap. 7. et 8. excepta tamen huius §. ult. cum scholiis. Fabr. habet textum cum scholiis. Cap. 7. in Syn. p. 156. legitur. ρ) τῆς δίκης deest in Syn. γ) Sic legendum pro κατέσχῃ, quod Fabr. habet. Postea in textu ὁ αὐτὸς ἀγοράσας posui, quod Fabr. non habet, et tamen sensus postulat.

λέγειν, ὅτι ἐτέρῳ ἐνετειλάμην ποιῆσαι τὸ ὀφειλόμενον· ἰδὸν γὰρ καὶ ὁ ἐπίτροπος τῷ ἐτέρῳ ἐντειλάμενος ἐπιτρόπου, ἐξωνήσασθαι τὸν ἀναγκαῖον οἰκέτην, ἐνῆται τῇ τουτέκαε, κἂν αὐτὸς ἔχη τὴν δικαίαν κατ' ἐκείνου μανδάτου. [Sch. x. II. 175.]

Ἐάν) ἐλεύθερός τις καλῇ πίστει δουλεύων σοι δῶ μοι χρήματα ἐκ τοῦ ἀρμόζοντος αὐτῷ πεκουλίου, ἵνα παρόσω σοι ὑπὲρ τοῦ ἀγοράσαι με καὶ ἐλευθερώσαι αὐτόν, καὶ τοῦτο γένηται, ἔχει κατ' ἐμοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν εἰς τὸ ἐκχωρηθῆναι τὰς κατὰ σοῦ ἀγωγάς. εἰ δὲ ἐκ τοῦ ἀρμόζοντος σοι πεκουλίου ἦσαν τὰ δοθέντα, οὔτε ὁ ἐλευθερωθεὶς ἔχει κατ' ἐμοῦ ἐνδυνάμως τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν, οὔτε σὺ κατ' ἐμοῦ ἐνδυνάμως τὴν περὶ τοῦ τιμήματος, κἂν τὰ σὰ καταβαλῶν σοι οὐκ ἔδοξα ἐλευθερώσαι.

ἐκ τοῦ ἀρμόζοντος αὐτῷ πεκουλίου] † Τουτέστι, μὴ ὄντος ἐκ τῶν προσποριζομένων τῷ δοκούντι δεσπότη αὐτοῦ. ζητεῖ βιβ. γ. tit. γ. κεφ. κ'. ὁ φησὶν· ὁ ἐλεύθερος δουλεύων μοι καλῇ πίστει, ἂν ἐκ τῶν ἐμῶν πραγμάτων ἢ ἐκ τῶν ἰδίων ἐργασιῶν ἐπερωτήσῃ δούλον αὐτῷ διαφέροντα, ἐμοὶ προσπορίζει τὴν ἀγωγὴν. καὶ τὸ β. θέμα τοῦ ι. κεφ. τοῦ α'. tit. τοῦ ν. βιβ. φησὶ, τὸν καλῇ πίστει δουλευοντά μοι τὰ μὲν ἐκ τῶν πραγμάτων τῶν ἰδίων καὶ τῶν ἐργασιῶν προσπορίζει μοι, οὐ μὴν τὰ ἐκ τῶν τυχηρῶν· ἐκεῖνα γὰρ ἑαυτῷ προσπορίζει. συνάδει καὶ τὸ λθ'. κεφ. καλῶς οὖν προσετέθη τό, δῶ χρήματα ἐκ τοῦ ἀρμόζοντος αὐτῷ πεκουλίου· εἰ γὰρ ἦν ἐκ τῶν προσποριζομένων τῷ δοκούντι δεσπότη, οὐδεμίαν εἶχεν ἀγωγὴν κατὰ τὸ δίκαιον. [Sch. y. II. 176.]

τὰς κατὰ σοῦ ἀγωγάς] † Ζῆτει βιβλίον ιθ'. tit. ια'. κεφάλαιον λθ'. θεμ. δ'. [Sch. z. II. 176.]

ἐκ τοῦ ἀρμόζοντος σοι πεκουλίου] † Θεμίστων γὰρ, ὅτι ἐληγατεύθη αὐτῷ παρὰ τινος χρήματα· τὰ γὰρ ἀπὸ τῶν τυχηρῶν αὐτῷ ἀρμόζουσι ταῦτα, ὡς περὶ τὰ ἐξ ὁμοίου τοῦ δεσπότη καὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ καλῇ πίστει δουλευοντος τῷ δοκούντι δεσπότη. ζητεῖ βιβ. ιζ'. tit. α'. κεφ. κα'. περὶ τὸ τέλος, ὡς ἂν ἄλλος κατὰ ἐντολὴν σου διοικήσῃ τὰ ἐμά, ἐνέχη μοι οὐκ εἰς τὸ ἐκχωρηθῆναι τὴν ἀγωγὴν, ἀλλ' εἰς τὸ ποιῆσαι μοι τὸ ἀξίμον. [Sch. a. II. 176.]

Τότε ἀρμόζει ἡ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆς, ὅτε τῷ ἐντειλαμένῳ διαφέρει· εἰ γὰρ τὸν ἀγρόν, ὃν ἐνετειλάμην σοι ἀγοράσαι μοι, ἀγοράσω δι' ἐμαυτοῦ ἢ ἄλλου, καὶ μηδὲν μοι διαφέρει, οὐκ ἔχω κατὰ σοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν· ὡς περὶ ἂν ἐντειλωμαί σοι, διοικήσῃ τὰ ἐμά, καὶ ἄλλος αὐτὰ χρησιμώτερον διοίκησεν, ἢ μηδενὸς διοικήσαντος οὐκ ἐβλάβησαν. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοίων.

τότε ἀρμόζει ἡ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆς] † Ὅτε ὁ ἐντειλαμένος ἐξημώθη ἢ οὐκ ἐκέρδησεν· εἰ γὰρ τὸ ἐνταλθὲν ἀγορασθῆναι παρὰ Πέτρου δι' ἐμαυτοῦ ἢ δι' ἑτέρου ἀγοράσω, οὐκ ἔχω τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν κατὰ Πέτρου· οὐδὲν γὰρ ἐξημώμαί. [Sch. b. II. 176.]

Ἐάν ὁ ἐγγνητὴς ἀγνοῶν, καταβεβληκέναι τὸν χρεώστην ἢ ἐλευθερωθῆναι δι' ἀποχῆς ἢ συμφώνου, καταβάλλῃ ἐκ τῶν τοῦ χρεώστου, οὐκ ὑπόκειται τῇ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆς.

Ὡς περὶ καὶ ὅτε ἐναχθεὶς εἰς πλεον τοῦ χρέους ἐν ἀγνοίᾳ καταδικασθῆ καὶ μὴ ἐκκαλέσῃται, συγγινώσκειται· εἰ γὰρ ἦδαι, μὴ τοσοῦτον εἶναι τὸ χρέος, καὶ οὐκ ἐξεκαλέσατο, κινῶν τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν κατὰ τοῦ χρεώστου ἐκβάλλεται παραγραφῇ, εἰ μὴ ἄρα διὰ πενίαν οὐκ ἐξεκαλέσατο, ἢ διημαρτύρητο τὸν χρεώστην ἐκκαλέσασθαι.

καὶ οὐκ ἐξεκαλέσατο] † Ἡ ἐάν οὐκ ἐχρήσατο ταῖς ἀρμόζουσας τῷ ῥέφ παραγραφαῖς, ὡς κεφ. κθ'. τούτου τοῦ

gere, quod dicat, se alteri mandasse faciendum id, quod fieri deberet: ecce enim tutor etiam, qui alteri tutori mandavit, ut servum necessarium emeret, tutelae convenitur, licet ipse adversus illum directam mandati actionem habeat.

Si liber homo bona fide tibi serviens nummos L. 8. §. 5. mihi dederit ex peculio ad se pertinente⁴⁾, ut his tibi D. XVII. 1. numeratis eum redimerem et manumitterem, et hoc factum sit, adversus me mandati actionem habet, ut ei adversus te actiones⁵⁾ mandem. Si vero ex peculio ad te pertinente⁶⁾ pecunia data sit, neque manumissus adversus me cum effectu habet mandati actionem, neque tu adversus me actionem pretii, quamvis tuos nummos tibi solvens eum manumisisset non videar.

4) ex peculio ad se pertinente] Hoc est, quod non sit ex his, quae acquiruntur ei, qui dominus eius esse videtur. Quaere lib. 43. tit. 3. cap. 20. quod dicit: Liber homo, qui bona fide mihi servit, si ex re mea. vel ex operis suis servum stipuletur, qui ad ipsum pertinet, mihi acquirit actionem. Et them. 2. cap. 10. tit. 1. lib. 50. ait, eum, qui bona fide mihi servit, quicquid ex re mea et operis suis acquirat, id quidem mihi acquirere, non etiam quod casu fortuito: ea enim sibi acquirat. Congruit et cap. 39. Recte igitur additum est, dederit ex peculio ad se pertinente: nam si esset ex his, quae ei, qui dominus existimabatur, acquiruntur, nullam iure haberet actionem.

5) adversus te actiones] Quaere librum 19. tit. 11. cap. 39. them. 4.

6) ex peculio ad te pertinente] Pone enim, pecuniam ei ab aliquo legatam: nam quae fortuito casu ei obveniunt, haec, sicut ea, quae ex re domini et ex operis eius, qui bona fide servit, ad eum pertinent, qui dominus esse videtur. Quaere lib. 17. tit. 1. cap. 21. circa finem, quod, si alius mandatu tuo negotia mea gesserit, teneris mihi, non ut actiones praestes, sed ut indemnitatem mihi praestes.

Tunc mandati actio competit⁷⁾, cum mandato L. 8. §. 6. ris interest: si enim fundum, quem mandaveram tibi mihi emendum, ego ipse emi vel per alium, et nihil mea interest, mandati actionem adversus te non habeo: quemadmodum si mandaverim tibi, ut negotia mea gereres, et alius ea utilius gesserit, vel nemo gesserit, neque ex eo quidquam damni passus sim. Idem in similibus obtinet.

7) tunc mandati actio competit] Cum mandator damnus passus est, vel lucrum non fecit: si enim id, quod Petro mandaveram emendum, ego ipse vel per alium emero, adversus Petrum mandati actionem non habeo: nullum enim damnum passus sum.

Si fideiussor ignorans, debitorem solvisse, vel L. 8. §. 7. etiam acceptilatione vel pacto liberatum esse, ex sub-stantia debitoris solverit, mandati actioni non subiacet. D. eod.

Quemadmodum si in maiorem, quam deberetur, L. 8. §. 8. quantitatem conventus, ignorans damnatus fuerit, nec provocaverit⁸⁾, ignoscitur ei: si enim sciebat, debitum non tantum esse, nec provocaverit, mandati agens adversus debitorem exceptione submovetur, nisi forte propter inopiam non provocaverit, vel testato debitori denuntiaverit, ut appellaret. D. eod.

8) nec provocaverit] Vel si exceptionibus reo competentibus usus non fuerit, ut cap. 29. huius tituli:

r) Paulo aliter hic locus exhibetur in sch. m. ad Basil. XVII. 1. cap. 21. Fabr. T. II. p. 324.

τι. εἰ μὴτοι προθεῖς ταύτας οὐκ εἰρηκόσθη ἀδικία τοῦ δικαστοῦ. τότε γὰρ πάντως οὐ προκομιτισθήσεται, εἰ μὴ καὶ τότε οἰκεία φράσημιε τὴν πρόφασιν ἔδωκε τῆς ἀδικου καταδικῆς, ὡς βιβ. κς. tit. α. κεφ. ξξ. τῶς δὲ γίνωσκε, ὅτι ὁ ἐγγυητῆς καὶ ἄκοντος τοῦ ἐγγυηθέντος κέροηται ταῖς ἀρμοζούσαις αὐτῷ παραγραφαῖς, ὡς βιβ. κς. tit. α. κεφ. ιε. καὶ βιβ. καὶ βιβ. νι. tit. α. κεφ. ιθ'. ποῖαι δὲ εἰσι παραγραφαὶ ἀρμοζούσαι τῷ πρωτοτύπῳ, ζῆτει βιβ. νι. tit. α. κεφ. ζ'. τουτῆσιν, αἱ τῷ πραγμῆτι ἠρωμέναι, οὐ μὴν αὐτῷ προσώπῳ. ζῆτει καὶ βιβ. β'. tit. γ'. κεφ. ξη'. καὶ ο' ζ'. καὶ βιβ. δ'. tit. γ'. κεφ. κγ'. καὶ κεφ. κη'. τοῦ ε. tit. του ζ'. βιβ. [Sch. c. II. 176.]

L. 8. §. 10. Ἐάν^{s)} κατὰ ἐντολὴν ἤτοι προτροπὴν μου ἀγοράσης δοῦλον, ἀναγκάζῃ μοι αὐτὸν παραδοῦναι^{t)}, καὶ ἐκχωρήσῃ αὐτὸν περὶ^{u)} ἐκτικῆσεως ἀσφάλειαν, ἢ ἢ λαβεῖν δύνασαι. εἰ δὲ χωρὶς δόλου σου^{v)} καὶ φρασημίας ἔφρυγεν, οὐκ ἐνέχη^{w)} εἰ μὴ ἐπὶ τῷ ἀσφαλισασθῆναι με, ὡς ἐάν αὐτοῦ γένῃ^{x)}, ἀποκαθιστῆς μοι αὐτόν. εἰ δὲ ἐνταλθεῖς ἀγοράσαι^{y)} οὐκ ἠγόρασας, ἀλλὰ διὰ κέρδος ἢ φιλίαν ἕτερόν τινα^{z)} ἀγοράσαι συνεχώρησας, ἐνέχη μοι τῆ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆ.

ἐάν κατὰ ἐντολὴν] Ἡ μανδάτι δόλον ἀπαιτεῖ δόλον δὲ ποιῶν δοκεῖ, ὅστις τοῦτο, ὅπερ ἀποκαταστήσει δύναιται, οὐκ ἀποκαθίστηται. ἀμέλει ἵνα ἐάν ἐπιτελωμαί σοι, ἵνα οἰκίτην ἀγοράσης μοι, σὺ δὲ τοῦτον ἐξωνήσω, ἀποκαταστήσαι μοι ἀναγκάζῃ τὸν οἰκίτην. εἰ δὲ κατὰ δόλον οὐκ ἠγόρασας^{a)} (τυχὸν γὰρ διειλέχθης τῷ πράτῃ καὶ συμφωνήσας^{b)} λαβῶν δὲ παρά τινος χρημῆτα ἐκείνῳ συνεχώρησας ἀγοράσαι) ἢ λατῶν ἡμαρτες κοῦλπαν ἦγον μεγάλην φρασημίαν καὶ ἀμέλειαν^{c)} (τί γὰρ εἰ φιλίαν πεισθεῖς Τίτιου ἠρέσχου, ἵνα τὸν οἰκίτην ἀγοράσῃ Τίτιος;) κατέχη γὰρ ἐπ' ἀμοτέρῳ τῆ μανδάτι. εἰ δὲ ἠγόρασας μὲν τὸν οἰκίτην, ἔφρυγεν δὲ ἐκείνος, εἰ ὅς μὲν ἐλέγχεται δόλος, κατέχη^{d)} τῆ μανδάτι^{e)} εἰ δὲ δόλου καὶ φρασημίας ἀπηλλάξαι, ἀνεύθυνος ἐστὶν, εἰς αὐτὸ τοῦτο κρατούμενος, εἰς τὸ ποιῆσαι ἀσφάλειαν, ὡς, ἔπειρ ὑπὸ τὴν σὴν γένῃται κατοχῆν, ἀποκαταστήσαι αὐτόν. ἀποκαθιστῶν δὲ οφείλει τραδίτευειν, οὐ μὴν λέγειν πλὴν λόγῳ, ὅτι ἀποκαθιστῶ σοι τὸν οἰκίτην. εἰ δὲ ἐτύχῃ ἀσφάλειαν περὶ ἐκτικῆσεως κομισάμενος ἢ καὶ δύνασαι αὐτὴν ἀπαιτῆσαι τὸν πράτῃν, ἀρκέσει σοι πρὸς ἀπαλλαγῆν τῆς μανδάτι, ἐάν τὴν ἐπὶ τοῦτω προσοῦσάν σοι ἀγωγῆν ἐκχώρησας καὶ ποιῆσας με ἐν ἡμέ σουαμ προκοροῦσῶμα^{f)} οὐ γὰρ δεῖ σε πλέον παρέχειν ὅπερ ἐμέλλες ἀπαιτεῖν. ἀσφάλειαν δὲ μοι ποιῆσεις καὶ περὶ σοῦ φρακτον. τί γὰρ ὅτι, μεθ' ἠγόρασας τὸν οἰκίτην, ἐδωκίσω παρά τινος, εἴτα ὑπέθου τὰ ἐαυτοῦ πράγματα καὶ τῆ γενικῆ ὑποθήκῃ συννηγήτο καὶ οὗτος, καὶ ἴσως ἀγνωμονήσαντος σου μετὰ ταῦτα ἐναχθήσομαι ἐγὼ τῆ ὑποθηκαρία, λέγοντος τοῦ δανειστοῦ σου, ὅτι ὑπέθετό μοι τοῦτον τὸν οἰκίτην ὁ παρὰ σοῦ δεξάμενος τὸ μανδάτον, ἠρίκα δεσποτῆς ὑπῆρχεν αὐτοῦ; τὰ εἰρημένα ἐπὶ τοῦ οἰκίτου ἀγορασθέντος κατὰ μανδάτον ἐμὸν, τὰ αὐτὰ σοι εἰρήσω καὶ περὶ ἀγροῦ. οὐδὲ γὰρ πλέον ἀπαιτηθήσεται παρέχειν, ἢ τὸ τῆ καλῆ πίστει παρέχόμενον, ὁ τὸ μανδάτον ὑποδεξάμενος. εἰ δὲ καὶ περὶ τοῦ ἡγῆ εἶναι τὸν οἰκίτην ὁ προκοροῦσῶμα ἐπηρώτησεν ἢ ἐπερωτήσαι δύναιται, ἢ περὶ τῶν λοιπῶν παθῶν, τὸ αὐτὸ λέγομεν, ὅτι δεῖ μοι ταύτας τὰς ἀγωγὰς ἐκχωρηθῆναι^{g)} εἰ δὲ κατὰ φρασημίαν οὐκ ἐφρόντισε τοῦ γενέσθαι αὐτῷ ἀσφάλειαν παρὰ τοῦ πρώτου, καταδικασθήσεται.

ἀγοράσης δοῦλον] Ἐάν ὀνόματί μου παραλάβῃς αὐτόν, καὶ ἀγροῦντι μοι περιποιεῖς αὐτόν, ὡς βιβ. μα. tit. α. διγ. ιγ'. καὶ ἀνάγνωθι περὶ τοῦτου τοῦ tit. διγ. κεφ. θ'. καὶ tit. β'. τοῦ β. βιβ. διγ. β. μγ'. κ. καὶ tit. γ'. διγ. ιγ'.

ἢ λαβεῖν δύνασαι] † Στεφ. α) ἠρώτησεν. Τί γὰρ; τὸν οἰκίτην ἀγοράσας οὐ δύναιται διὰ τῆς ἐξ ἔμπτου^{b)} παρασκευάζειν τὸν πράτῃν ἐπερωτηθῆναι αὐτῷ^{c)} τὴν περὶ ἐκτικῆσεως δούτλων; Στεφάνου^{d)}. Ἀλλὰ θεματισον, ὅτι παρὰ^{e)}

nisi, cum eas proposuisset, iniuria iudicis admissae non sint. Tunc enim nullum omnino praeiudicium patietur, nisi si culpa sua iniustae damnationis causam praebuerit, ut lib. 26. tit. 1. cap. 67. Interim scias, fideiusso-rem invito quoque reo principali uti exceptionibus ei competentibus, ut lib. 26. tit. 1. cap. 15. et 32. et lib. 51. tit. 1. cap. 19. Quales autem sint exceptiones reo competentes, quaere lib. 51. tit. 1. cap. 7. hoc est, quae rei cohaerent, non etiam, quae personae. Quaere et lib. 2. tit. 3. cap. 68. et 196. et lib. 9. tit. 3. cap. 23. et cap. 28. tit. 5. lib. 7.

Si mandatu meo⁹⁾ servum emeris¹⁰⁾, tradere mihi cum necesse habes, et cedere mihi cautione de evictione, quae praestita tibi est, vel praestari tibi potuit¹¹⁾. Si vero sine dolo tuo¹²⁾ et culpa servus fugerit, non teneris: nisi ad hoc, ut caveas, si in potestatem tuam pervenerit, te restitutum¹³⁾. Quodsi iussus emere non emisti, sed propter lucrum vel gratiam alii concessisti, ut emeret, mandati actione mihi teneris.

9) si mandatu meo] In mandati actione dolus praestatur: dolo autem facere videtur, qui quod potest restituere, non restituit. Certe si mandavero tibi, ut servum mihi emeris, tuque eum emeris, restituere mihi servum necesse habes. Si vero dolo non emisti: (fortasse enim cum venditore collocutus es et pepigisti: accepta autem ab aliquo pecunia huic emere concessisti:) aut si culpan latam sive magnam negligentiam commiseris: (quid enim, si gratia Titii ductus passus es, ut Titius servum emeret?) utroque casu mandati teneris. Quodsi servum quidem emeris, ille autem fugerit, si dolo tuo id factum probetur, mandati teneris: si vero sine dolo et culpa tua, non teneberis, nisi ad hoc tantum, ut caveas, si in potestatem tuam servus pervenerit, te restitutum. Qui vero restituit, tradere servum debet, non tantum dicere, se servum restituere. Quodsi de evictione cautum tibi sit, vel etiam desiderare possis, ut a venditore de ea tibi caveatur, sufficere ad te mandati actione liberandum, si actionem eam ob causam tibi competentem praestiteris et me procuratorem in rem meam feceris: non enim plus te praestare oportet, quam consecutus sis. De tuo autem facto quoque mihi cavebis. Quid enim, si, posteaquam servum emisti, pecuniam mutuam ab aliquo sumseris et res tuas obligaveris, qua generali hypotheca etiam servus ille continebatur, et fortasse, cum pecuniam non solveres, postea hypothecaria mecum agatur, creditore tuo dicente, eum, qui a me mandatum acceperit, hunc servum sibi obligasse eo tempore, quo dominus eius fuisset? Eadem, quae de servo mandatu meo emto dicta sunt, etiam de fundo tibi dicam. Nam qui mandatum suscepit, nihil amplius praestare tenebitur, quam quod bona fide continetur. Sed et si de sanitate servi procuratori cautum est, aut caveri potest, aut de ceteris servi vitiiis, idem dicimus, has actiones mihi esse praestandas: si vero culpa caveri sibi a venditore non curaverit, condemnari eum dicimus.

10) servum emeris] Si nomine meo traditum eum acceperis, etiam ignorantem mihi proprietatem eius acquiris, ut lib. 41. tit. 1. dig. 13. Et lege de eo huius tituli Digestorum cap. 9. et tit. 2. lib. 2. dig. 2. 43. 20. et tit. 3. dig. 13.

11) vel praestari tibi potuit] Stephanus interrogavit. Quid ergo? emtor servi actione ex emto venditorem compellere non potest, ut evictionis nomine duplam caveat? Stephani. At tu finge, eum rem emisse

s) Haec rursus Cod. Coisl. habet. t) Sic Fabr. Cod. Coisl. περιδοῦναι. u) περὶ Cod. Coisl. Deest apud Fabr. v) σου Cod. Coisl. Deest apud Fabr. w) Haec lectio ἐάν αὐτοῦ γένῃ, licet Cod. Coisl. et Fabr. in ea consentiant, tamen falsa videtur. Malim ἐάν αὐθις σοῦ γένῃται. x) καὶ add. Fabr. quod Cod. Coisl. recte omisit. y) τινὰ Cod. Coisl. Deest apud Fabr. z) κατέχεται Cod. Coisl. Sed legendum κατέχη. a) Idem scholium habet Cod. Coisl. et Fabr. sed apposuerunt ad cap. 10. pr. hui. tit. Melius autem hoc loco reponitur. Postea lege δ τὸν οἰκίτην ἀγοράσας. b) Fabr. ἔμπτου. c) Fabr. αὐτόν. d) Fabr. pro Στεφάνου ponit λόγος. e) Fabr. addit τοῦ.